

Lisabonská strategie a její dopady na regionální politiku České republiky

Jan Hrbáček

Bakalářská práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan HRBÁČEK**
Osobní číslo: **M09221**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Lisabonská strategie a její dopady na regionální politiku České republiky**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Charakterizujte dokument Lisabonská strategie včetně jeho zasazení do kontextu politik a navazujících strategických dokumentů EU.
- Popište historický vývoj při vytváření, schvalování a aktualizaci dokumentu Lisabonská strategie.

II. Praktická část

- Charakterizujte jednotlivé Národní programy reforem České republiky a jejich naplňování.
- Analyzujte dopad Lisabonské strategie na regionální politiku České republiky.
- Proveďte predikci dalšího vývoje navazujícího dokumentu Strategie Evropa 2020 a jeho možných přínosů či omezení pro regionální politiku ČR.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

[1] KLVAČOVÁ, E., J. MALÝ a K. MRÁČEK. Lisabonská strategie – posílí nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost? 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006.

ISBN 80-86946-25-8.

[2] TOTH, D. Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020. 1. vyd. Praha: Powerprint, 2010. ISBN 978-80-87415-05-4.

[3] WOKOUN, R. Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie. 1. vyd.

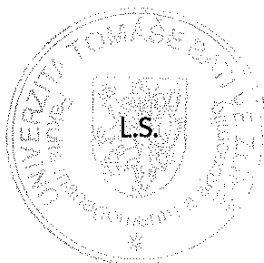
Praha: Oeconomica, 2003.

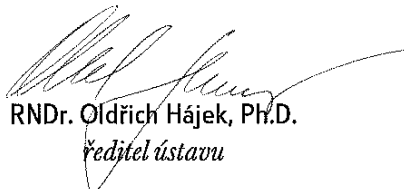
ISBN 80-245-0517-7.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lenka Smékalová
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: 2. dubna 2012
Termín odevzdání bakalářské práce: 18. května 2012

Ve Zlíně dne 2. dubna 2012


prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka




RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 16. 5. 2012

.....
Hobáček

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce popisuje vznik a vývoj Lisabonské strategie od roku 2000 až do současnosti k jejímu nástupci Evropě 2020. Zabývá se hospodářským vývojem a událostmi probíhajícími na pozadí aplikace strategie. Tato práce dále popisuje regionální politiku v České republice, její nedlouhý vývoj a způsob jakým byla ovlivněna implementací Lisabonské strategie, především zda se jednalo o negativní, nebo pozitivní dopady.

Klíčová slova: Evropa 2020, Evropská Unie, Lisabonská strategie, Národní program reforem, Regionální politika

ABSTRACT

This work describes creation and development of Lisbon strategy since year 2000 to nowadays and its successor Europe 2020. It deals with economic process and events running against a background of strategy application. This work also describes Czech regional politics, its brief evolution and the way, which it was affected by Lisbon strategy implementation and if that brought benefits, or rather the negative impacts.

Keywords: Europe 2020, European Union, Lisbon strategy, Community Lisbon Programme, Regional Politics,

Chtěl bych tímto poděkovat za spolupráci a trpělivost vedoucí mé práce Ing. Lence Smékalové a všem známým a přátelům, kteří mi byli v posledních měsících oporou.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto: Vivere militare est!

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 LISABONSKÁ STRATEGIE	13
1.1 CO JE TO LISABONSKÁ STRATEGIE.....	13
1.2 HLAVNÍ PRVKY LISABONSKÉ STRATEGIE.....	14
1.2.1 Ekonomický pilíř Lisabonské strategie.....	15
1.2.1.1 Informační společnost pro všechny.....	15
1.2.1.2 Vytváření evropského prostoru výzkumu a inovací.....	15
1.2.1.3 Odstranění překážek pro podnikání	16
1.2.1.4 Ekonomické reformy pro dobudovaný a plně funkční vnitřní trh.....	17
1.2.1.5 Efektivní a integrované finanční trhy.....	18
1.2.1.6 Lepší koordinace makroekonomických politik.....	19
1.2.2 Sociální pilíř Lisabonské strategie	19
1.2.2.1 Aktivní politika zaměstnanosti.....	19
1.2.2.2 Modernizace evropského sociálního modelu.....	21
1.2.3 Ekologický pilíř Lisabonské strategie	22
1.2.3.1 Udržitelný rozvoj a kvalita života.....	22
1.3 DALŠÍ VÝVOJ LISABONSKÉ STRATEGIE.....	23
1.3.1 Lisabonská strategie – nový start	24
1.4 VYHODNOCENÍ LISABONSKÉ STRATEGIE.....	25
2 EVROPA 2020	30
2.1 ZÁMĚRY A CÍLE	30
2.2 OHLASY NA „EVROPU 2020“	32
2.3 VYHODNOCENÍ DOSAVADNÍCH POKROKŮ.....	33
3 REGIONÁLNÍ POLITIKA	35
3.1 DEFINICE.....	35
3.1.1 Nástroje regionální politiky.....	35
3.2 HISTORICKÝ VÝVOJ	36
3.3 REGIONÁLNÍ POLITIKA V ČR.....	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
4 LISABONSKÁ STRATEGIE V ČR	39
4.1 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005 - 2008	40
4.1.1 Charakteristika	40
4.1.1.1 Makroekonomická část	40
4.1.1.2 Mikroekonomická část.....	41
4.1.1.3 Část zaměstnanost	42
4.1.2 Shrnutí.....	43
4.2 NÁRODNÍ PROGRAM REFORM ČESKÉ REPUBLIKY 2008 – 2010	44
4.2.1 Charakteristika	44
4.2.1.1 Makroekonomická část	44
4.2.1.2 Mikroekonomická část.....	45
4.2.1.3 Část zaměstnanosti.....	46

4.3	NAVAZUJÍCÍ VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V ČR	47
4.4	APLIKACE LISABONSKÉ STRATEGIE.....	50
4.4.1	Aplikace v oblasti trhu práce.....	52
4.4.1.1	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost	53
4.4.1.2	ROP Severozápad.....	57
5	EVROPA 2020 V ČR	60
5.1	NÁRODNÍ PROGRAM REFORM ČESKÉ REPUBLIKY 2011	60
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ	71
	SEZNAM TABULEK.....	72
	SEZNAM PŘÍLOH.....	73

ÚVOD

Za vznikem Evropské unie (dále jen EU) stála mimo jiné snaha o dosažení hospodářského růstu, zvýšení životní úrovně obyvatel jednotlivých států a jejich konkurenceschopnost s ostatními světovými ekonomikami. Tohoto se mělo dosáhnout vzájemnou kooperací, integrací a solidaritou mezi členskými státy jak v oblasti politické, tak i ekonomické. Jelikož se však hospodářská situace EU nevyvíjela podle představ a ekonomický růst byl příliš pomalý, vstoupila EU do nového tisíciletí s vizí, podle které se stane hospodářskou velmocí s ekonomikou založenou na znalostech a bude tak bez problémů konkurovat jiným světovým ekonomikám. Tohoto mělo být dosaženo Lisabonskou strategií (dále jen LS), jež udávala hlavní směr dalšího hospodářského vývoje. Od svého vzniku roku 2000, prošla LS řadou změn a vyvíjela se postupem času. V současnosti je tento hlavní strategický dokument EU pojmenován Evropa 2020 a popisuje priority a cíle, kterých chce EU dosáhnout do roku 2020. Tato práce popisuje vývoj těchto dokumentů, jejich úspěchy i neúspěchy a vliv na vývoj ekonomické situace nejen EU, ale také v naší zemi. Jelikož Česká republika (dále jen ČR) vyvíjela snahu o přistoupení do EU právě v počátcích platnosti tohoto strategického dokumentu, byly jí tedy ovlivněny i mnohé snahy a činnosti v našem státě. Jakým způsobem byla ČR tímto dokumentem ovlivněna a jaké kroky byly přijaty v závislosti na implementaci tohoto dokumentu, popisuje praktická část této práce. Hlavní pozornost je však věnována až revidované Lisabonské strategii, která vstoupila v platnost záhy po přijetí ČR do EU roku 2004. Tento dokument se podepsal na vývoji ČR největší měrou, proto se jeho vlivem tato práce zabývá nejrozsáhleji. Přednostně je věnována pozornost dopadů této strategie na regionální politiku ČR, jež je na našem území novou disciplínou a nachází se teprve v počátcích svého vývoje. Jakožto důležitému a dlouhodobému problému, je také vývoji na trhu práce věnována významná pozornost. K zlepšení situace týkající se nezaměstnanosti a flexibility trhu práce, přistupuje LS jako ke svému prioritnímu cíli, což se projevuje také zaměřením obsahu následující práce především na tuto oblast.

Důležitost tohoto tématu je jednoznačná. EU si v posledních letech prošla ekonomickou krizí, problémy ve společné měnové unii a v neposlední řadě hrozbou nezvladatelného zadlužení mnoha států, jakým je například Řecko. Hospodářský růst se zpomalil a EU ztrácí schopnost konkurovat ostatním světovým velmocem, stále více se potýká s chudobou občanů a problémy, které EU nedovolí se dostatečně rozvíjet. Snaha zlepšit situaci ze strany EU je jednoznačná, avšak liší se názory na to, zdali se jedná o správný

postup. Proto se v této práci zaměřuji právě na LS a jejího nástupce, a to ve snaze zjistit zda byla tato strategie úspěšná, jedná-li se o vhodný způsob jak dosáhnout hospodářského růstu a zároveň jakým způsobem doposud ovlivnila hospodářský vývoj v EU a jak se podepsala svou účinností na vývoji regionální politiky ČR, která by měla v rámci jednotlivých regionů ČR zmírňovat právě tyto negativní disparity jako nezaměstnanost, chudobu apod.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LISABONSKÁ STRATEGIE

1.1 Co je to Lisabonská strategie

Již v začátcích integračního procesu Evropy, kdy vznikala první společenství a Evropská unie taková, jakou ji známe dnes, byla v nedohlednu, byly stanovovány konkrétní cíle a nástroje k jejich dosažení tak, aby se do budoucna zabezpečila prosperita a mír pro země na území Evropy. Hned Římské smlouvy přinesly první společné cíle. Jednalo se o nepřetržitý a vyrovnaný hospodářský růst, větší stabilitu a zvýšení celkové životní úrovně Evropy. Ve své nejhlubší podstatě byl tento cíl, po dobu celého procesu integrace, až dodnes vlastně stejný. Jako nástroj k dosažení výše zmiňovaného cíle, měla být použita integrace trhů a hospodářské politiky. Jinými slovy zřízení společného trhu a společné hospodářské politiky.

Naneštěstí se přes všechnu snahu tento cíl příliš naplnit nepodařilo. Jak uvádí tzv. Bílá kniha z prosince roku 1993, „*konkurenceschopnost Unie se ve vztahu k USA a Japonsku zhoršila, pokud jde o zaměstnanost, podíl na vývozních trzích, výzkum a vývoj a převádění jejich výsledků na trh a také pokud jde o vývoj nových výrobků.*“ (Urban, 2003, s. 2) Jako další stupeň integrace a snahy o dosažení lepších výsledků vznikla roku 1993 Maastrichtská smlouva, jejímž schválením oficiálně vznikla EU a přibyl, mimo jiné, také projekt společné měny. Roku 1997 v Amsterdamské smlouvě vyvstal nový cíl vysokého stupně konkurenceschopnosti a konvergence ekonomické výkonnosti a nový nástroj koordinované strategie zaměstnanosti. A tak dospěl tento proces až do roku 2000. (Urban, 2003)

Z důvodů i nadále velice pomalého růstu ekonomiky a neustále se zvětšující nezaměstnanosti v Evropské unii, která patřila k největším ze světových ekonomik, v roce 1999 činila nezaměstnanost v EU 9,2% z celkového počtu ekonomicky aktivních obyvatel, což je poměrně velké procento ve srovnání s například s USA, které dosahovalo hodnot pouze 4,2% (OECD; *Employment Outlook 2000: Statistical Annex*), rozhodli se vedoucí činitelé EU přijmout opatření, která tomuto nelichotivému trendu měla zabránit. A tak, na mimořádném zasedání Evropské rady v Lisabonu, které se konalo ve dnech 23. – 24. března 2000, byla vymezena a všemi 15 členskými zeměmi schválena takzvaná Lisabonská strategie. Jednalo se o právně nezávazný dokument, který předkládá nový směr a celkový scénář ke komplexní hospodářské, sociální a ekologické obnově EU. Dokument obsahuje základní cíle a doporučení, jak zlepšit situaci ve vývoji pro desetiletý časový horizont do roku 2010. „*V Lisabonu došlo k oficiálnímu propojení tří dosud samostatných strategií, nazvaných*

podle místa svého vzniku jako lucemburský proces, zaměřený na politiku zaměstnanosti, cardiffský proces, zaměřený na strukturální politiku a kolínský proces, orientovaný na makroekonomický dialog s hospodářskými a sociálními partnery. (Klvačová, 2006, s. 10) Hlavní myšlenkou bylo, že díky této nové Lisabonské strategii, se má „z EU stát do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější na znalostech založené hospodářství na světě, hospodářství s udržitelným hospodářským růstem, které vytváří více pracovních příležitostí s vysokou přidanou hodnotou a vyšší sociální soudržnost.“ (Dokumenty Evropské unie, 2000, s. 2) Toto vizionářské, odvážné a velice ambiciózní tvrzení, jež bylo považováno za obecný strategický cíl, se rychle stalo velmi oblíbeným a často opakovaným.

1.2 Hlavní prvky Lisabonské strategie

Ze závěru zasedání Evropské rady v Lisabonu vyplývá, že by se k dosažení nově určeného cíle mělo dosáhnout komplexní strategií, která by EU:

- připravila na přechod k ekonomice a společnosti založené na znalostech, a to pomocí lepších politik pokud jde o informační společnost, výzkum a technologický rozvoj prostřednictvím urychlení procesu strukturálních reforem směřujících ke konkurenceschopnosti, inovacím a dokončení vnitřního trhu;
- dovolila modernizovat evropský sociální model, investovat do občanů a bojovat proti vylučování ze společnosti;
- dokázala udržet zdravou ekonomickou perspektivu a příznivý výhled pokud jde o růst, a to aplikací vhodné kombinace makroekonomických politik. (Dokumenty Evropské unie, 2000, s. 2)

A tak vytýčilo zasedání osm směrů, kterými by se měla realizace strategie a transformace evropské ekonomiky vyvíjet. Uvedené směry lisabonské strategie ve svém celku jsou označovány jako program všestranné hospodářské, sociální a ekologické obnovy („renewal“) Evropské unie. Hovoří se zde o třech pilířích této strategie. (Urban, 2003, s. 5) Na Stockholmském zasedání Evropské rady v březnu následujícího roku, byl přidán ještě devátý směr - *Udržitelný rozvoj a kvalita života*. Do těchto pilířů jsou zmiňované směry rozděleny následovně.

1.2.1 Ekonomický pilíř Lisabonské strategie

1.2.1.1 Informační společnost pro všechny

- V posledních desetiletích se informační technologie rozvíjely nevídanou rychlostí a dostupnost internetového připojení je stále důležitější, jak pro podnikání, tak pro soukromou potřebu. Proto byl do Lisabonské strategie zahrnut také cíl, který si dal za úkol vytvořit tzv. Informační společnost. V tomto případě došlo zasedání mimo jiné k závěru, že jak občané, tak subjekty podnikové sféry, musí mít přístup k cenově dostupné komunikační infrastruktuře a široké škále služeb. Přístup k internetu se stává základním právem každého občana a členské vlády měly a mají za úkol toto právo zajistit. Ze závěrů zasedání vyplývá, že veřejná správa na všech úrovních musí vynaložit úsilí na využití nových technologií tak, aby se informace staly pro širokou veřejnost co nejdostupnější. (*Dokumenty Evropské unie*, 2000) Hlavním prvkem tohoto směru se však stal akční plán „e-Europe“. Iniciativa „e-Europe“ měla vytýčeny tyto hlavní cíle:
 - *přivést každého občana, každou domácnost, školu, podnik a úřad do digitálního věku on-line;*
 - *vytvořit Evropu s digitální gramotností a s podporou podnikatelské kultury otevřené pro moderní informační technologie;*
 - *zajistit, aby informační společnost byla sociálně inkluzivní, tj. „pro všechny“.*

*K dosažení těchto cílů přijala Evropská komise v květnu 2000 akční plán e-Europe 2002. Hlavní kroky obsažené v tomto plánu jsou zaměřeny na stimulování levnějších, rychlejších a bezpečných internetových služeb, na podporu investic do této oblasti a uplatnění potřebných lidských zdrojů a celkově na stimulaci využívání Internetu. V červnu 2002 přijala Evropská rada na svém zasedání v Seville akční plán e-Europe 2005, který navazuje na e-Europe 2002. Nový akční plán se v zásadě zaměřuje na rozvinutí širokopásmového přístupu při cenách, které jsou optimální z hlediska konkurenceschopnosti, dále na bezpečnost sítí a na lepší využívání informačních technologií v orgánech veřejné správy („eGovernment“). (*Slovník pojmů*, 2012)*

1.2.1.2 Vytváření evropského prostoru výzkumu a inovací

20. století se neslo ve znamení technického pokroku. Společnost se výrazně modernizovala a technologie postupovaly nezastavitelně vpřed. Evropská komise (dále jen Ko-

mise), však upozorňovala na fakt, že oproti „konkurentům“ EU, jakými jsou např. Japonsko či USA, je příliv financí do oboru výzkumu a inovací malý. Dalším nedostatkem shledala Komise také skutečnost, že se v EU do financování výzkumu a vývoje jen velice málo zapojuje soukromý sektor. To se stalo důvodem, proč vznikl v Lisabonské strategii cíl „Vytvoření evropského prostoru výzkumu a inovací“, který by této nepříznivé situaci čelil. (Urban, 2003) K naplnění tohoto cíle byla do strategie mimo jiné zahrnuta potřeba:

- *rozvíjet vhodné mechanismy k propojování národních i společných výzkumných programů, a to na základě dobrovolnosti, se zaměřením na svobodně zvolené cíle, čímž by se lépe využívaly koordinované zdroje, věnované v členských státech na výzkum a technologický rozvoj;*
- *zlepšovat prostředí pro soukromé investice do výzkumu;*
- *napomáhat tomu, aby do konce roku 2001 byla s podporou EIB vytvořena vysokorychlostní síť elektronických vědeckých komunikací, která propojí výzkumné ústavy a univerzity, vědecké knihovny, vědecká střediska a postupně i školy;*
- *v rámci znalostní ekonomiky náležitě odměňovat inovace a náměty, zejména prostřednictvím patentové ochrany. Proto je nutno zajisti, aby byl do konce roku 2002 k dispozici komunitární patent, včetně užitého vzoru, aby komunitární patentová ochrana v Unii byla stejně snadno a levně získatelná a ve svém rozsahu stejně komplexní jako ochrana poskytovaná hlavními konkurenty. (Dokumenty Evropské unie, 2000, s. 4)*

1.2.1.3 Odstranění překážek pro podnikání

Ochota a snaha o založení podniků (zejména malých a středních), jejich následující vývoj a případný úspěch bývá často, ať už přímo, nebo nepřímo ovlivňován ve výrazné míře okolními podmínkami. Jako jeden z problémů v této sféře je Lisabonskou strategií charakterizována i přemíra zbytečné byrokracie. Jednoznačným příkladem tohoto faktu může být doba, jež je potřebná k rozběhnutí podnikání. V porovnání s např. USA, v této otázce Evropa značně pokulhávala. Zatímco v EU byla průměrná doba potřebná k překonání všech procedur nezbytných ke startu malého, či středního podniku zhruba 11 týdnů, v USA se jednalo o dobu nepřevyšující 2 týdny. (Urban, 2003) Proto se rada shodla, že je nezbytně nutné *usilovat o snížení nákladů spojených s podnikáním, o odstranění zbytečného byrokratizování, o podporu důležitých spojovacích mezičlánků inovačních sítí, tj. mezičlánky mezi firmami a finančními trhy, výzkumem, technologickým rozvojem a školicími*

institucemi, poradenskými službami a trhy s technologiemi. (Dokumenty Evropské unie, 2000, s. 5) Z tohoto důvodu se Evropská rada na svém zasedání rozhodla, že je zcela potřeba přistoupit k otevřené metodě koordinace a požadovala uskutečnění následujících čtyř kroků:

- do konce roku 2000 předložit výsledky výzkumu zaměřeného na otázky týkající se objemu investovaného rizikového kapitálu, doby a nákladů potřebných k založení firmy, počtů absolventů z komerčních a přírodovědeckých oborů a příležitostí k získání odborné přípravy;
- předložit sdělení o podnikatelské, inovativní a otevřené Evropě spolu s víceletým programem pomoci podnikům a podnikání na léta 2001 – 2005, který sehraje roli katalyzátoru;
- do června 2000 vypracovat Evropskou chartu malých firem. Tato by zavazovala jednotlivé členské státy k tomu, aby považovaly nástroje k rozvoji malých firem jako hlavní priority a hnací sílu pro vytváření pracovních míst v Evropě a aby reagovaly na jejich konkrétní potřeby;
- *do konce roku podat zprávu o probíhající prověrce EIB a finančních nástrojů Evropského investičního fondu s cílem přesunout prostředky na podporu zakládání podniků, firem využívajících vysoce vyspělých technologií, mikropodniků a dalších iniciativ, které se týkají rizikového kapitálu a jež navrhla EIB. (Dokumenty Evropské unie, 2000, s.5)*

1.2.1.4 Ekonomické reformy pro dobudovaný a plně funkční vnitřní trh

Jednou z největších charakteristik, kterou si většina z nás při slovech „Evropská unie“ vybaví, je neodmyslitelně volnost pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu v rámci EU. Tento hospodářský prostor, který postrádá jakékoliv vnitřní hranice, má svůj původ již v Římských smlouvách a je jedním z prvních a nejdůležitějších nástrojů integrace. Proces jeho vytváření, byl však velice pomalý a komplikovaný. Původní záměr počítal s dokončením vnitřního trhu do konce roku 1969. Ale protože tomu tak i přes značný pokrok a odstranění většiny bariér nebylo ještě ani v době vzniku Lisabonské strategie, je zcela pochopitelné, že strategie zahrnovala apel směřovaný k dokončení tohoto projektu. Rada na svém Lisabonském zasedání došla k závěru, že je třeba dobudovat vnitřní trh v některých odvětvích a zlepšit jeho doposud nízkou výkonnost. Aby toto nabylo účinnosti,

je potřeba korektní a jednotné aplikace pravidel o soutěži a státní pomoci. Evropská rada tedy vyžadovala:

- *stanovit strategii odstraňování překážek službám;*
- *urychlit liberalizace ve sférách plynu, elektřiny, poštovních služeb a dopravy;*
- *dokončit aktualizace pravidel pro veřejné zakázky, zejména jejich zpřístupnění malým a středním podnikům, a to tak, aby mohla nabýt účinnosti do konce roku 2002;*
- *zajistit možnost zpracovávání zakázek Společenství a vlád v režimu on-line;*
- *stanovit do roku 2001 strategii koordinovaného postupu při zjednodušování regulačního prostředí, včetně výkonnosti veřejné správy;*
- *podporu zejména průřezových cílů komunitárního zájmu, jako zaměstnanost, regionální rozvoj, životní prostředí, odborná příprava a výzkum, namísto podpory jednotlivých forem, či odvětví. (Dokumenty Evropské unie, 2000, s. 5-6)*

1.2.1.5 Efektivní a integrované finanční trhy

Všeobecně bylo pokládáno za nejdůležitější, dosáhnout ekonomického růstu a snížení nezaměstnanosti. Jedním z dalších způsobů, jak toho chtěla EU dosáhnout, bylo zdokonalení finančních trhů. Jak vyplývá ze zápisu zasedání v Lisabonu, efektivní a transparentní finanční trhy by k tomuto měly napomoci, a to především, protože vytvoření takovýchto výkonných, transparentních a spolehlivých finančních trhů napomůže k lepší alokaci kapitálu a snižování nákladů na jeho získání. Zároveň tak, dle představ Evropské rady, budou napomáhat kultuře podnikání a snadnějšímu přístupu k novým technologiím. Opatření, o kterých bylo rozhodnuto, že se mají v tomto směru přijmout, byla následující (Urban, 2003):

- *Do roku 2005 uskutečnit Akční plán finančních služeb, který by měl přispět zejména k tomu, aby byl usnadněn nejširší přístup k investičnímu kapitálu na celém území Unie. Tomu by mělo napomoci zavedení „jednotného pasu“ pro emitenty akcií. Měly by být také odstraněny překážky investování z penzijních fondů. Zlepšit by se mělo fungování trhů se státními obligacemi;*
- *Potřeba dokončit podaný, avšak zatím neschválený soubor daňových předpisů, na němž se usneslo zasedání Evropské rady v Helsinkách (prosinec 1999);*
- *Akční plán rizikového kapitálu by měl být završen do konce roku 2003. (Urban, 2003, s. 9)*

1.2.1.6 *Lepší koordinace makroekonomických politik*

Tato politika měla plynule navazovat na již zahájený proces, tzv. kolínský proces, neboli makroekonomický dialog, považován za nástroj koordinace hospodářské politiky. Byl zaveden v červnu 1999 po zasedání Evropské rady v Kolíně nad Rýnem. Rada zde předpokládala, že makroekonomické politiky musí udržovat makroekonomickou stabilitu, podporovat snižování nezaměstnanosti a zároveň urychlit samotný přechod ke znalostní ekonomice, což je jeden ze zásadních cílů, kterého měla strategie dosáhnout. Podle této strategie by se mělo aktivněji přistupovat k úsilí o fiskální konsolidaci a ke zvyšování kvality a udržitelnosti veřejných financí. Rada tedy stanovila k dosažení lepší koordinace makroekonomických politik následující úkol.

- Na žádost Evropské rady vyhotoví Rada a Komise do jara 2001 zprávu, ve které zhodnotí vliv veřejných financí na ekonomický růst a zaměstnanost a skutečnost, zda jsou přijímaná patřičná opatření, která by:
 - 1) zmírňovala daňový tlak na pracovní sílu, zejména relativně nekvalifikovanou a zároveň zvyšovala vliv daňových systémů a systém podpor na stimulaci zaměstnanosti;
 - 2) *přesměrovala veřejné výdaje na zvyšování relativního významu akumulace fyzického i lidského kapitálu, na podporu výzkumu a technologického rozvoje, inovací a informačních technologií;*
 - 3) přes stárnutí populace zajistila udržitelnost veřejných financí v dlouhodobém horizontu. (*Dokumenty Evropské unie*, 2000, s. 7)

1.2.2 Sociální pilíř Lisabonské strategie

1.2.2.1 *Aktivní politika zaměstnanosti*

Velký počet nezaměstnaných občanů, ruku v ruce jdoucí s životem na hranici chudoby, je již dlouho velkým problémem ve většině zemí. Míra nezaměstnanosti v zemích Eurozóny, která čítala 17 států, byla od roku 1995 do roku 1998 téměř 11% z ekonomicky aktivního obyvatelstva. V době přijímání strategie, neboli v roce 2000, tyto hodnoty sice poklesly až na 8,7% pro země Eurozóny a 8,8% (EU-27) pro celou EU, ale ještě pořád se jednalo o nepřijatelné hodnoty. Není proto divu, že i ve snaze posílit růst HDP, viděla Komise důležitost v aktivní politice zaměstnanosti, aby mohla EU využít celý svůj pracovní potenciál. Podle závěrů, které byly vyřčeny na zasedání Evropské rady v Lisabonu, je jed-

ním z podstatných problémů, který zasluhuje vlastní řešení, nedokonalý systém vzdělávání a odborné přípravy. Ten by se měl do budoucna více přizpůsobovat potřebám znalostní společnosti a vyšší úrovně a kvality zaměstnanosti. Evropská rada proto vyzvala všechny členské státy spolu s Komisí, aby přijala opatření, která budou nezbytná k dosažení následujících cílů, cituji:

- *každoroční nárůst investic do lidských zdrojů, měřených na osobu;*
- *počet osob ve věku 18 – 24 let, které mají pouze nižší středoškolské vzdělání a nejsou zapojeny do dalšího vzdělávání a odborné přípravy, se musí do roku 2010 snížit na polovinu;*
- *školy a střediska odborné přípravy, všechny připojené na internet, se musí přetvořit ve víceúčelová všem přístupná místní vzdělávací střediska*
- *evropský rámec musí definovat nové základní dovednosti, které se budou poskytovat formou celoživotního učení: dovednosti v informačních technologiích, cizí jazyky, technologická kultura, podnikatelství a sociální dovednosti; v zájmu zvyšování digitální gramotnosti v celé Unii bude zaveden evropský diplom v oblasti základních dovedností v informačních technologiích s decentralizovanými certifikačními postupy;*
- *do konce roku 2000 musí být definovány nástroje rozšiřování mobility studentů, učitelů, školících i výzkumných pracovníků, a to s co nejlepším využitím stávajících komunitárních programů, odstraněním překážek a větší transparentnosti v uznávání kvalifikací, absolvovaných let studia a odborné přípravy přijmout opatření k odstranění překážek mobility učitelů (do roku 2002) a získání vysoce kvalitních učitelů*
- *je třeba vypracovat společný evropský formulář pro curriculum vitae. (Dokumenty Evropské unie, 2000, s. 8-9)*

Samotná politika zaměstnanosti by, podle Evropské rady, měla navázat na tzv. Lucemburský proces, který již pomohl v Evropě k výraznému snížení nezaměstnanosti (jedná se o výše zmiňované snížení míry nezaměstnanosti o 2% v zemích Eurozóny mezi roky 1997 a 2000). Tento proces měl být obohacen o nová vodítka získána střednědobou prověrkou tak, aby mu byl dodán nový stimul a konkrétnější cíle. V této souvislosti vytýčily Rada a Komise čtyři oblasti zásadního významu:

- zvýšení zaměstnanosti a podporu speciálních programů cílených na zlepšení kvalifikace, především u nezaměstnaných;
- důraz na celoživotní vzdělávání, jež se má stát základní složkou evropského sociálního modelu, ale také zavedení nového ocenění pro firmy, jež dosahují obzvláště progresivního růstu;
- zaměřit se na zvyšování zaměstnanosti ve službách
- snaha o větší souznění práce s rodinným životem a podpora rovných příležitostí, včetně předcházení segregace v zaměstnání.

Celkově chtěla těmito opatřeními Evropská rada dosáhnout toho, aby se míra zaměstnanosti do roku 2010 vyšplhala na 70% a aby se zvýšil podíl zaměstnaných žen. (*Dokumenty Evropské unie*, 2000)

1.2.2.2 Modernizace evropského sociálního modelu

Jako další problém, který byl považován za přímo spjatý s nezaměstnaností, bylo definováno vyloučení ze společnosti. Počet lidí, kteří žijí, především díky své nezaměstnanosti, na pokraji chudoby a jsou tak, podle názoru Evropské rady, vyloučení ze společnosti, byl shledán za nepřijatelný. Ze závěrů zasedání, lze usoudit, že by se měla projevit snaha o přizpůsobení a rozvoj sociálního modelu se systémem sociální ochrany, na kterém by měly stát základy přeměny v znalostní ekonomiku, které se Lisabonská strategie tolik snaží dosáhnout. Tento sociální model by měl nastavit podmínky tak, aby se práce vyplácela a byla zajištěna dlouhodobá udržitelnost a konkurenceschopnost ekonomiky i přes značné stárnutí populace. Důležitý aspekt, který v tomto snažení hraje roli, je spolupráce a výměna zkušeností a poznatků mezi jednotlivými členskými státy. Aby bylo dosaženo těchto dílčích úspěchů, vyzvala Evropská rada Komisi a Radu k následujícím krokům:

- napomáhat lepšímu pochopení vylučování ze společnosti a to díky poznatkům získaných z neustálého dialogu a výměny zkušeností;
- formulovat prioritní činnosti v rámci jednotlivých členských států a zaměřovat je na určité cílové skupiny (např. menšiny, děti, osoby se zdravotním postižením atd.), podle situace a potřeby daného státu;
- *usměrňovat podporu začleňování do společnosti prostřednictvím politik členských států, týkajících se zaměstnanosti, vzdělávání a od-*

borné přípravy, zdravotnictví a bydlení. (Dokumenty Evropské unie, 2000, s. 10)

Jelikož se jednalo o komplexní a velice široké téma, jehož nutnost řešení byla jednoznačná, vyjádřila Evropská rada očekávání, že na jejím příštím zasedání v prosinci téhož roku, které se konalo v Nice, bude přijata dohoda o Evropské sociální agendě. Na zasedání v Nice se nakonec také k této dohodě úspěšně dospělo. (Urban, 2003)

1.2.3 Ekologický pilíř Lisabonské strategie

1.2.3.1 Udržitelný rozvoj a kvalita života

Tato část strategie byla k původnímu znění z Lisabonu přidána až o rok později. A to na zasedáních, která se konala ve Stockholmu (březen 2001) a v Goteborgu (červen 2001). Evropská rada došla k závěru, že už tak obsáhlý dokument Lisabonské strategie, který se snaží pokrýt snad každý aktuální problém, byl ochuzen o tzv. Ekologickou dimenzi. Podle Evropské rady, by Lisabonská strategie nemohla být bez této části kompletní, neboť veškerá snažení na úrovni ekonomiky a sociálních potřeb, samozřejmě musí jít ruku v ruce s udržitelností životního prostředí. Za velice důležitý byl považován fakt, že udržitelný rozvoj má uspokojovat potřeby současné generace, aniž by se to dělo na úkor potřeb generací příštích. Navíc byl v úsilí o udržitelný rozvoj viděn velký potenciál a provázanost s prvky ekonomického a sociálního pilíře strategie, neboť nové investice a inovace mohou přinést značné zlepšení na poli nezaměstnanosti a zapojit podniky do vývoje a využívání technologií mnohem „přátelštějších“ k životnímu prostředí. Aby se toho však dosáhlo, je zcela nutná spolupráce i s ostatními mezinárodními organizacemi a státy, protože se očividně nejedná o problém pouze na území Evropy, ale celého světa. Nakonec byla tedy Lisabonská strategie rozšířena o 4 úkoly, v oblasti ekologie, které byly stanoveny na zasedání Evropské rady v Goteborgu. Jednalo se o:

- boj proti globálním klimatickým změnám, které jsou spojeny s emisemi skleníkových plynů vzniklých lidskou činností. Jinými slovy tedy boj proti „Globálnímu oteplování“,
- snahu o přenesení dopravy na železniční, vodní a hromadnou veřejnou z důvodu neustále narůstajícího objemu silniční dopravy a s ní spojeného nárůstu znečištění ovzduší a hluku;

- zaměření se na veřejné zdraví a snahu o zkvalitnění potravin, odbouření chemikálií a řešení problému s výskytem infekčních onemocnění;
- odpovědné nakládání s přírodními zdroji.

Evropská rada se také usnesla, že naplňování těchto cílů a snažení bude pravidelně kontrolováno na každoročních zasedáních, po jejichž vyhodnocení budou formovány nové směry této politiky. V neposlední řadě se také počítalo s tím, že každý členský stát vypracuje svou vlastní národní strategii udržitelného rozvoje. (Urban, 2003)

1.3 Další vývoj Lisabonské strategie

K první významnější události, od vzniku strategie, došlo až po téměř 4 letech. Jedná se tedy o rok 2004 a příchod tzv. „Kokovy zprávy“. Jednalo se o analýzu stavu plnění Lisabonské strategie, oficiálně pojmenovanou „Facing the Challenge“. Tuto zprávu vypracovala třináctičlenná expertní skupina, v jejímž čele stál holandský předseda vlády Wim Kok. Tato skupina byla vytvořena Evropskou komisí na základě doporučení Evropské rady, která požadovala průběžnou a nezávislou zprávu o naplňování Lisabonské strategie, neboť již na první pohled šly rozpoznat značné nedostatky v plnění cílů a ozývaly se kritické ohlasy. A tak, v listopadu roku 2004, byly představeny výsledky dosavadního vývoje Evropské unie, které považují dosažený pokrok za zklamání. Vyřčeno bylo také varování, že pokud by se situace i nadále vyvíjela tímto směrem, mohla by se Lisabonská strategie stát „synonymem pro promarněné cíle a nesplněné sliby.“ (Kok, 2004, s. 10) Zpráva uvádí, že ačkoli se dosáhlo jistého poklesu nezaměstnanosti, v žádném případě se nejedná o pokles dostatečný a s dosaženým tempem růstu zaměstnanosti by nemohly být do roku 2010 stanovené cíle v žádném případě naplněny. Nepodařilo se docílit vyššího ekonomického růstu, výdaje členských zemí na vědu a výzkum a inovace nezaznamenaly podstatný nárůst a životní úroveň a sociální jistoty zůstaly až příliš vzdáleny cílům, které Lisabonská strategie udávala. Za hlavní příčiny tohoto neúspěchu byly považovány především tyto skutečnosti:

- Nepříznivé ekonomické klima a jeho vývoj.
- Nepatřičný rozsah strategie – „Lisabon pojednává o všem, a proto o ničem. Odpovědný je každý, a tudíž nikdo.“ (Kok, 2004, s. 16)
- Nedostatek politické vůle jednotlivých států k činnosti spojené se strategií.

- Konfliktní zaměření mezi některými ekonomickými a sociálními či ekonomickými cíli a prioritami.
- Nedostatečná informovanost veřejnosti.
- Byl zcela pomíjen fakt, že se chystá přistoupení skupiny ekonomicky méně vyspělých zemí. (Kok, 2004)

1.3.1 Lisabonská strategie – nový start

Nastalý vývoj situace a nelichotivá analýza dosažených pokroků v naplňování Lisabonské strategie nezůstaly dlouho bez odezvy. Nová snaha o regeneraci strategie, která měla zohlednit doporučení a závěry z Kokovy zprávy, flexibilně se přizpůsobit předchozím nedostatkům a předčít tak svého předchůdce, byla úzce spjata s nástupem nové éry Evropské komise. Roku 2004 byl do funkce jejího předsedy dosazen a Evropským parlamentem schválen, bývalý ministerský předseda Portugalska, José Manuel Durão Barroso. Ten shledával neúspěch Lisabonské strategie značně znepokojující, a tak začal pod jeho vedením vznikat nový dokument. Dne 2. 2. 2005 na zasedání Evropské rady v Bruselu, představila Komise novou strategii. Toto sdělení jarnímu zasedání Evropské rady neslo název: „Společně k růstu a zaměstnanosti - Nový začátek Lisabonské strategie“.

Tato revidovaná Lisabonská strategie se ve vlastní podstatě obsahu a určených cílů nikterak výrazně nelišila od strategie předchozí. Jednalo se spíše o poněkud realističtější pohled na budoucnost, jež zohledňoval vývoj hospodářské situace v předchozích letech. Za zcela zásadní a nejdůležitější změnu lze v tomto případě považovat skutečnost, že byly stanoveny a upřednostněny před ostatními dva základní cíle. Pro EU se tedy na základě tohoto dokumentu stalo prioritou dosáhnout vyššího a trvalého hospodářského růstu a vytváření více a lepších pracovních míst. Podle nového předsedy komise Barrosy se tedy měl klást důraz na to, aby se úspěšně dosáhlo následujícího: (Toth, 2010)

- 1) *„Vytváření kvalitních pracovních míst zvýšením investic do lidských zdrojů a vytváření nových činností.*
- 2) *Rozvoje znalostní ekonomiky posílením výzkumných kapacit a inovačních sítí při využití informačních a komunikačních technologií.*
- 3) *Uvedení podpory inovačních center spojujících regionální střediska, univerzity a podniky.*

- 4) *Zvýšení přitažlivosti regionů poskytováním větších dotací do infrastruktury.*“
(Toth, 2010, s. 112)

Jak již uvádí samotné sdělení Komise, nejedná se v tomto případě o snahu přepsat, či jinak předělat původní Lisabonskou strategii. Pouze *zavést a určit nová opatření, která povedou k naplnění lisabonské vize.* (Komise, 2005, s. 7) Došlo tedy k rozdělení odpovědnosti za mnohé úkony mezi jednotlivé členské země a orgány EU. Komise proto v novém dokumentu rozčlenila jednotlivá opatření a akce do skupin, aby určila, která z nich budou prováděna na úrovni Společenství a která se mají realizovat na úrovni členských zemí. Z těchto důvodů byl také zaveden tříletý cyklus monitorování a hodnocení dosaženého pokroku, aby měly orgány EU přehled o tom, jak se jednotlivým členským státům daří naplňovat určené cíle a jak se za toto plnění přičinily. Základ Strategie pro růst a pracovní místa neboli revidovanou Lisabonskou strategii, tvoří akční programy na národní úrovni. Zároveň byl vypracován i akční program na unijní úrovni - Lisabonský program Společenství. Na základě Národních programů reforem a Zpráv o plnění národních programů reforem každoročně prováděla Evropská komise vyhodnocení dosaženého pokroku v implementaci strukturálních reforem v jednotlivých členských státech a vydávala návrhy doporučení členským zemím. V souladu s těmito pokyny byl v České republice schválen první Národní program reforem ČR pro období 2005 – 2008 vztahující se k Lisabonské strategii. (Toth, 2010; MfČr, 2005)

1.4 Vyhodnocení Lisabonské strategie

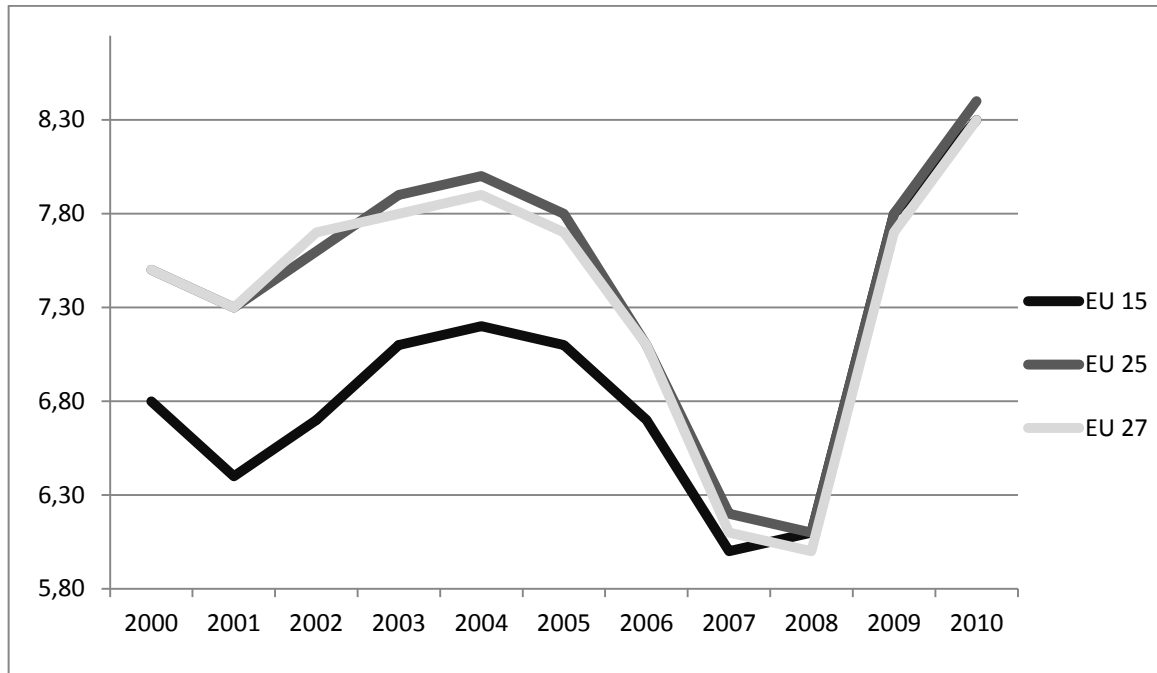
Průběžné hodnocení strategie, které sestavila expertní skupina vedená Wim Kokem, přineslo více negativních, nežli pozitivních výsledků. Evropská komise proto rozhodla o revizi této strategie a předchozí dokument, včetně jeho cílů, upravila do přijatelnější formy. V průběhu let byly Evropskou komisí vydávány různé výroční zprávy, které průběžně hodnotily výsledky vlivu strategie a snažily se s nimi pracovat a odvíjet od nich další kroky. Když se plánovací období tohoto dokumentu přiblížilo ke svému konci, byla sestavená nová závěrečná analýza.

Jednalo se o pracovní dokument útvarů komise – Hodnocení Lisabonské strategie ze dne 2.2.2010. Tento dokument popisuje dopad Lisabonské strategie na EU jako „*vcelku pozitivní*“, přestože sám připouští, že se nepodařilo dosáhnout hlavních cílů. *Zhodnotit strategii tak, že ztroskotala, jelikož se těchto cílů nedosáhlo, by nicméně bylo příliš zjedno-*

dušující. Strategie otevřela nové možnosti, neboť podpořila společná opatření řešící dlouhodobé klíčové výzvy Evropské unie. (Komise, 2010, s. 3) Samozřejmě se ve spojitosti s vyhodnocením Lisabonské strategie, objevují nejen kladné ohlasy, ale také kritici. Mezi významnější z nich, na úrovni našeho státu, se řadí například český ekonom, politik a předseda Strany svobodných občanů Petr Mach, který označil výsledky Lisabonské strategie jako debakl. Právník se specializací na právo Evropské unie a publicista věnující se témuž oboru Tomáš Břicháček zase tvrdí, že Lisabonské ambice ztroskotaly. Rozličných názorů můžeme tedy najít spoustu. S naprostou jistotou však můžeme konstatovat, že se EU rozhodně nestala *„nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější na znalostech založené hospodářství na světě, hospodářství s udržitelným hospodářským růstem, které vytváří více pracovních příležitostí s vysokou přidanou hodnotou a vyšší sociální soudržnost“*, (Dokumenty Evropské unie, 2000) jak bylo původní strategií zamýšleno, a tuto skutečnost přiznala i samotná Evropská komise.

V hodnotící zprávě Komise se také dozvídáme, že se dá kladně hodnotit provázanost Lisabonské strategie, neboť nebyla prováděna izolovaně, ale na úrovni spolupráce mezi jednotlivými státy, a dokonce se o nové členy rozšířila jak samotná EU, tak také Eurozóna. Další pozitivum, které zpráva uvádí, se týká společné měny. Komise je přesvědčena, že *„euro dokázalo, že je v průběhu současné krize jistotou pro udržení makroekonomické stability.“* (Komise, 2010, s. 2). Tento názor se ovšem dá považovat za velice diskutabilní, neboť po celé Evropě můžeme slyšet na toto téma řadu protichůdných názorů.

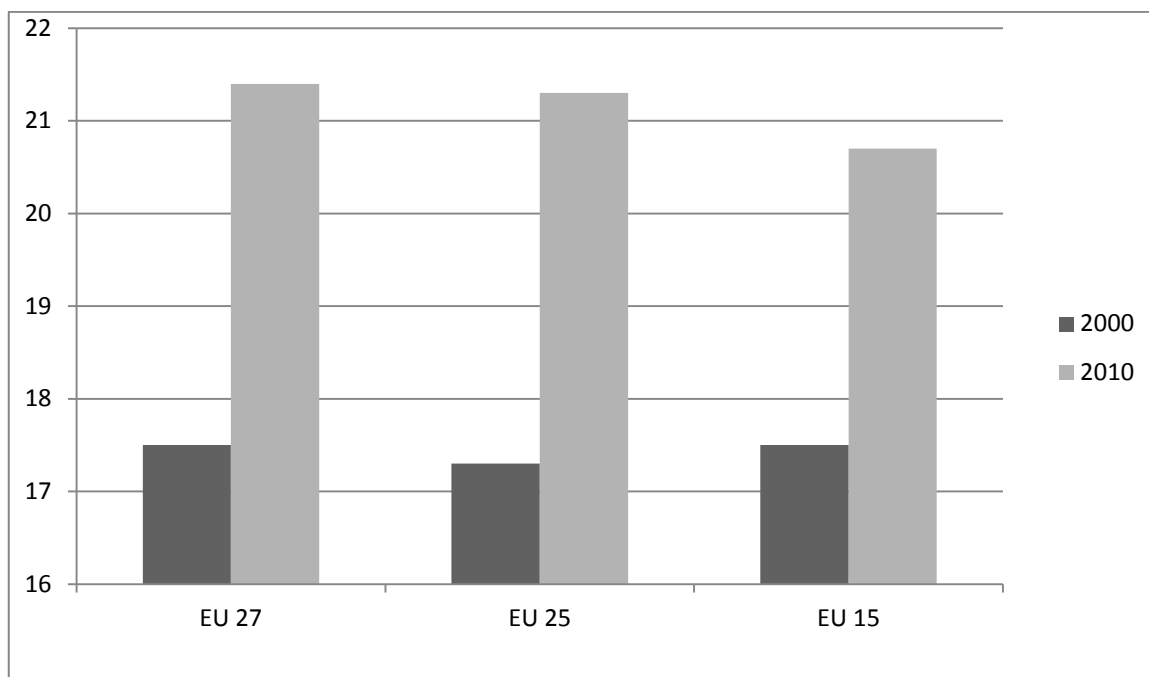
„Reformy schválené v rámci Lisabonské strategie přinesly hmatatelné výhody, včetně vyšší zaměstnanosti (před propuknutím krize bylo vytvořeno 18 milionů nových pracovních míst).“ (Komise, 2010, s. 3) Bohužel tyto výsledky byly značně znehodnoceny událostmi roku 2008.



Obrázek 1: **Míra nezaměstnanosti v % (od 25 do 74 let)**

Zdroj: Zhotoveno na základě údajů Evropsko statistického úřadu – Eurostat

Z výše uvedeného grafu jasně vidíme, že v období působení Lisabonské strategie došlo k poklesu nezaměstnanosti, avšak stalo se tak až roku 2004, kdy vešla v platnost revidovaná strategie, ale pouze do roku 2008, kdy došlo k extrémnímu nárůstu nezaměstnanosti. Nárůst byl tak razantní, že se EU v tuto chvíli nachází v situaci daleko horší, než původně byla. Rozhodně je však potřeba uvést na pravou míru, že se jedná o období, kdy většinu světa zastihla globální ekonomická krize. Porovnáme-li ovšem vývoj s daty, která uvádí Evropský statistický úřad, zjistíme, že USA a Japonsko, jež jsou nejčastěji uváděny jako největší konkurenti EU, ačkoli v období krize zaznamenaly značné zvýšení nezaměstnanosti, dokázaly po roce 2010 opět míru nezaměstnanosti regulovat. Toto se bohužel nedá říct o EU, kde nezaměstnanost zůstala na stejné úrovni, nebo dokonce stále rostla až do dnes. Horší situace je už jen v oblasti nezaměstnanosti ve věkové kategorii osob do 25 let. Jak můžeme vidět na grafu níže, nezaměstnanost v této kategorii soustavně stoupala, až do roku 2010. Celkově se navýšila o více než 3%.



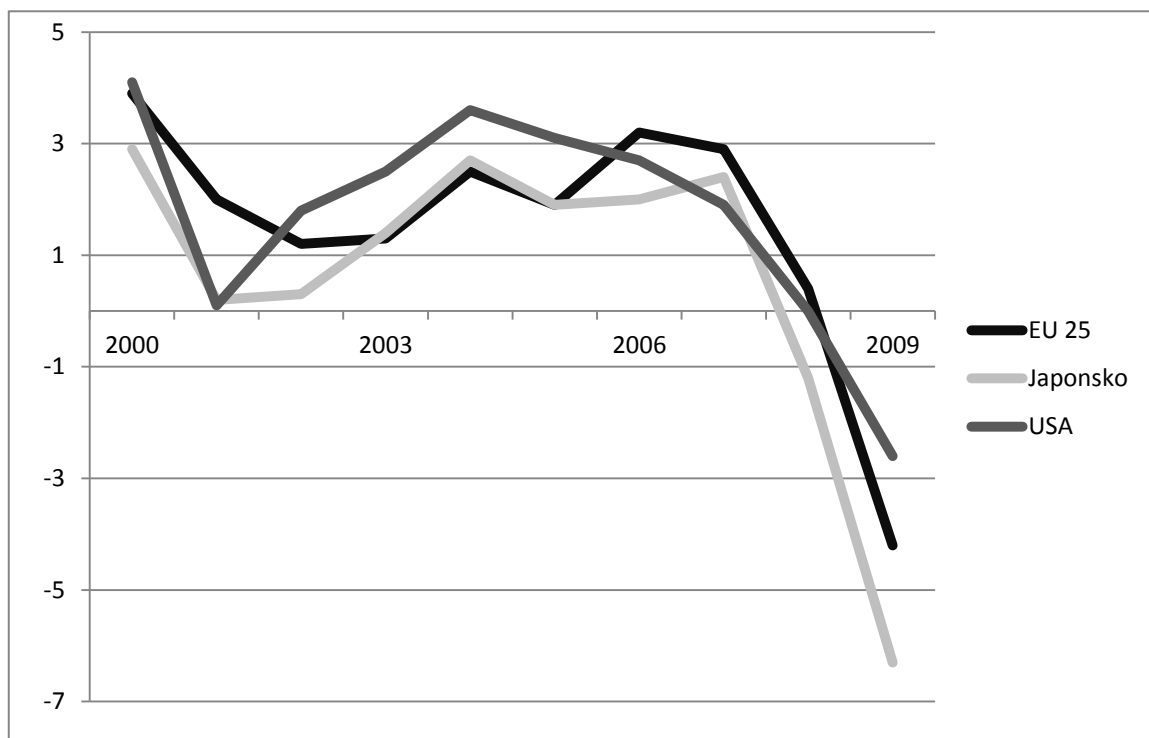
Obrázek 2: Míra nezaměstnanosti v % (do 25 let)

Zdroj: Evropský statistický úřad – Eurostat

Za poměrně velký neúspěch se dá považovat také snaha o zvětšení výdajů na vědu a výzkum. V tomto odvětví strategie požadovala nárůst až 3% výdajů v poměru k HDP. Avšak ve skutečnosti se podle údajů Eurostatu celkové výdaje na výzkum a vývoj v Evropské unii zvýšily pouze nepatrně z 1,85 % HDP v roce 2000 na 1,9 % HDP v roce 2008. (Malý, 2011)

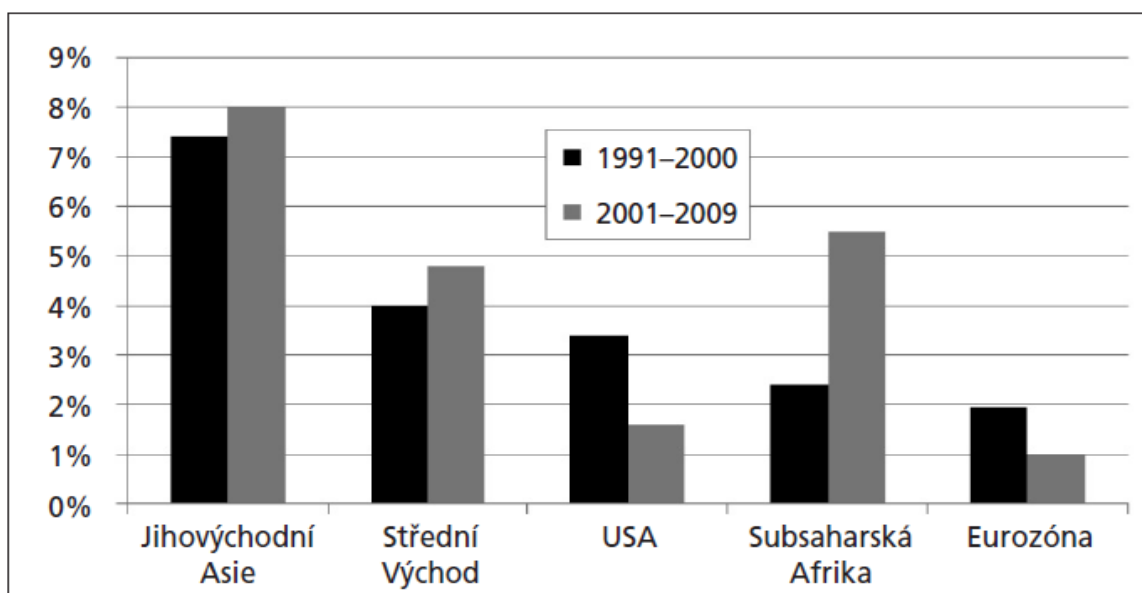
Kladným dojmem nepůsobí ani situace v oblasti růstu hrubého domácího produktu. Ačkoli zaznamenala EU každoroční nárůst HDP, v době krize došlo opět k hlubokému poklesu, jak znázorňuje níže uvedený graf. Ovšem tento pokles je zcela pochopitelný a zaznamenaly jej v tomto období snad všechny vyspělejší ekonomiky. Tato skutečnost bohužel nasvědčuje právě tomu, že se nedosáhlo pokroku ve snaze stát se nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou, jež by si dokázala udržet hospodářský růst, jak původní strategie zamýšlela. Evropská ekonomika se nedokázala s krizí lehce vyrovnat a dynamičtěji se jí přizpůsobit. Naopak skutečnost, že mnohé z dosažených dílčích úspěchů byly v období krize znovu ztraceny, nasvědčuje tomu, že v Evropě nebyl nastolen příliš zdravý a dlouhodobě stabilní ekonomický mechanismus. Podobný vývoj růstu HDP byl zaznamenán téměř všude po celém světě. Jak nám ovšem ukazuje graf číslo 4, nejvíce byly krizí postiženy právě rozvinuté a silné ekonomiky. Kdežto oblasti s hospodářsky méně vyspělými zeměmi si růst HDP buďto udržely, nebo dokonce vylepšily. Tento fakt by měl

být výstrahou, neboť poukazuje na to, jak nestabilní a nejisté mohou být vyspělé ekonomiky i přesto, že se snaží stále růst a rozvíjet.



Obrázek 3: Růst HDP v %

Zdroj: Evropský statistický úřad - Eurostat



Obrázek 4: Průměrný růst HDP v oblastech světa

Zdroj: Mezinárodní měnový fond; (převzato z: Evropský plán „dohnat a předejít“ nevyšel

– Petr Mach)

2 EVROPA 2020

Na základě všech relevantních informací a s ohledem na hodnocení vypracované Evropskou komisí nebyla Lisabonská strategie považována za příliš úspěšnou. Důvodů neúspěchu strategie bylo vyčleno mnoho. Mezi jeden z nich patřila i špatná komunikace. „*Komunikace Lisabonské strategie je dlouhodobým oříškem. Proto jsem dnes navrhnul jako jedno z opatření pro její zlepšení, aby se Lisabonská strategie v dalším období přejmenovala, protože si ji lidé stále pletou s Lisabonskou smlouvou,*“ uvedl např. 22. dubna 2009, tehdy ještě vicepremiér české vlády Alexandr Vondra. (Mach, 2010) Podle všeho byl tento návrh z řad českých politiků vyslyšen a na světlo světa vplula pokračovatelka Lisabonské strategie. Dne 3.3.2010 předložila Komise své sdělení, ve kterém byla představena nová strategie platná do roku 2020, „*Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*“. Hned první věta samotného úvodu této strategie, který sepsal sám José Manuel Barroso, nám říká, že rok 2010 se musí stát novým začátkem. Rok 2010 se tedy stal již druhým novým začátkem v cestě EU vstříc růstu a větší konkurenceschopnosti.

2.1 Záměry a cíle

Evropská komise ve svém sdělení vyjadřuje nutnost překonání ekonomické krize, jejich následků a potřebu „postavit Evropu zpátky na nohy“, aby byla schopna držet krok s ostatními ekonomikami. Komise také uvádí, že toho můžeme dosáhnout pouze, když budeme jednat společně jako unie a jednotlivé členské státy budou aktivně spolupracovat. (Komise, 2010b) *Návrat k obvyklým pořádkům by nás vedl k postupnému úpadku do postavení druhořadého hráče na nové globální scéně. Překonání krize prý musí znamenat „vstup do nového typu ekonomiky“.* (Břicháček, 2010)

Nová vize vývoje hospodářství a ekonomiky v EU do roku 2020 je v této nové strategii postavena na vzájemně propojených prioritách. Jedná se o:

- 1) *Inteligentní růst rozvíjející ekonomiku založenou na znalostech a inovacích.*
- 2) *Udržitelný růst podporující nízkouhlíkové, konkurenceschopné a na zdroje méně náročné hospodářství.*
- 3) *Růst podporující ekonomiku s vysokou zaměstnaností a se sociální a územní soudržností.* (Toth, 2010, s. 188)

K tomu, aby strategie mohla fungovat, byly navrženy také stěžejní iniciativy, jejichž plnění by měla být prováděna jak na úrovni společenství, orgánů EU a jednotlivých členských zemí, tak na úrovni regionálních orgánů. Tyto iniciativy jsou závazné pro všechny členy EU, kteří by opět měli vytvořit své Národní programy reforem a posílat pravidelně zprávu o jejich plnění Bruselu. Jedná se o těchto 7 iniciativ.

- 1) *Iniciativa Inovace v Unii by měla mít za cíl „přeorientovat politiku výzkumu, vývoje a inovací na výzvy, jimž naše společnost čelí, jako jsou změna klimatu, účinné nakládání se zdroji a energií, zdraví a demografické změny“.*
- 2) *Iniciativa Mládež v pohybu chce „zlepšit výsledky a mezinárodní atraktivitu evropských vysokoškolských institucí a zvýšit celkovou kvalitu všech úrovní vzdělávání a odborné přípravy v EU, jež by spojovala vysokou úroveň a spravedlivý přístup, podporovat mobilitu studentů a stážistů a zlepšit situaci v oblasti zaměstnanosti mladých lidí“.*
- 3) *Digitální program pro Evropu by měl „zajistit udržitelný hospodářský a sociální přínos jednotného digitálního trhu, založeného na rychlém a superrychlém internetu a interoperabilních aplikacích, se širokopásmovým připojením pro všechny obyvatele do roku 2013, s přístupem k výrazně rychlejšímu internetu (nad 30 Mb/s) do roku 2020 a s nejméně polovinou evropských domácností s internetovým připojením rychlejším než 100 Mb/s“.*
- 4) *Iniciativa Evropa méně náročná na zdroje má „podpořit posun směrem ke společnosti méně náročné na zdroje a s nízkou produkcí uhlíku, jež využívá všechny zdroje účinným způsobem. Cílem je oddělit hospodářský růst od využívání zdrojů a energií, snížit emise CO₂, zvýšit konkurenceschopnost a podpořit větší energetickou bezpečnost.“*
- 5) *Průmyslová politika pro věk globalizace má přinést „moderní průmyslovou politiku, která bude podporovat podnikání, pomáhat průmyslu vypořádat se s těmito problémy a podporovat konkurenceschopnost primárních průmyslových odvětví, výroby a služeb v Evropě, jimž pomůže chopit se příležitostí nabízených globalizací a ekologickým hospodářstvím“.*
- 6) *Program pro nové dovednosti a pracovní místa by měl „vytvořit podmínky pro modernizaci trhů práce se záměrem zvýšit zaměstnanost a zajistit udržitelnost našich sociálních modelů“.*

- 7) *Evropská platforma pro boj proti chudobě má „zajistit hospodářskou, sociální a územní soudržnost za účelem zvyšování povědomí o základních právech osob, které se potýkají s chudobou a sociálním vyloučením, a uznávání těchto práv, aby mohly důstojně žít a aktivně se zapojovat do společnosti“.* (Břicháček, 2010)

Tyto iniciativy by tedy měly pomoci EU překonat krizi, dostat se opět na ekonomické výsluní a dosáhnout cílů, které strategie stanovuje. Vzhledem k tomu, že celá strategie vycházela z původní Lisabonské strategie, jsou i stanovené priority a způsoby jak jich dosáhnout velmi podobné těm původním a také první 3 cíle nové strategie jsou podobné, až totožné s cíli původní Lisabonské strategie. Určené cíle jsou následující:

- 1) 75% zaměstnanost (ve věku do 20 do 64 let)
- 2) 3% HDP investováno do vědy a výzkumu
- 3) Dosažení cílů 20-20-20 (Legislativní balíček zaměřený na boj proti klimatickým změnám a na zlepšení bezpečnosti a konkurenceschopnosti v oblasti dodávek energie. Stanovuje závazné cíle v této oblasti, jako snížit emise skleníkových plynů o 20 % oproti úrovni z roku 1990, zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energií v celkové spotřebě v EU na 20 % a zvýšit energetickou účinnost v Evropě o 20 %.
- 4) Podíl dětí s předčasně ukončenou školní docházkou pod 10%, 40% v kategorii od 25 do 34let s vysokoškolským vzděláním.
- 5) Počet osob ohrožených chudobou by měl být snížen o 20 milionů. (Komise, 2010b)

2.2 Ohlasy na „Evropu 2020“

Rok 2010 tedy přinesl EU „nový start“ v hospodářském vývoji. Ve spojitosti s novou strategií se opět objevuje spousta protichůdných názorů. Jsou zde zastánci nové strategie a lidé, kteří se k ní staví spíše skepticky. Několik důvodů, proč se k nové strategii stavět obezřetně, uvedl ve svém článku „*Evropa 2020*“ – *nová Lisabonská strategie na obzoru*, jež byl publikován v online magazínu „*Revuepolitika*“ i Tomáš Břicháček (2010). Jedním z nedostatků, které uvádí, je až příliš velká snaha ze strany EU zasahovat do chodu jednotlivých států. Komise si podle něj ani *nepřipouští myšlenku, že právě byrokratická hyperregulace* může být jedním z důvodů tak zhoršené hospodářské situace. V tomto směru se shoduje také s Petrem Machem (2010) a jeho výrokem, že „*dokud budou evropští politici věřit, že dokážou pomocí centrálních plánů, pobídek, dotací a regulací řídit eko-*

nomiku lépe než jednotlivci vstupující do kontraktů na dobrovolné bázi, bude evropská ekonomika dále trpět.“ Na tuto problematiku naráží ve své knize i prezident Václav Klaus. Ten považuje skutečnost, že v období mezi roky 2004 a 2011 přijala EU 4527 nařízení, 686 směrnic a 6617 rozhodnutí, za poměrně alarmující. (Klaus, 2011 s. 85). Nová strategie často také opomíjí možnost, že mnohá sociální a ekologická opatření a požadavky se nacházejí spíš v protiváze hospodářského růstu. (Břicháček, 2010)

Opačný názor má pan Oldřich Pešek (2005), jenž ve svém článku pro časopis SOCIETAS uvádí, že „z pohledu jednotlivých členských zemí by Lisabonská strategie neměla být vnímána jako nadměrná byrokratická zátěž, protože v naprosté většině případů je implementace doporučených opatření nezbytná pro zdravý vývoj ekonomik. Je tedy především v zájmu členských zemí provést dlouho odkládané reformní kroky.“

Ale kritiku si dokument vysloužil také od evropských Zelených, kteří návrh označili za „krátkozraký pokus“ o definici vize pro rok 2020. Strategie se prý „rigidně“ soustředí na HDP jako na kritérium hospodářského rozvoje. Růst HDP podle europoslanců Clauda Turmese a Phillipa Lambertse nezajišťuje automaticky vyšší sociální rovnost, lepší ochranu životního prostředí nebo šťastnější život. Návrh si naopak pochvalují evropští liberálové z frakce ALDE. Je podle nich „ambiciózní a realistický“. Liberálové, kteří tradičně usilují o silnější evropskou integraci, ale dodávají, že by bylo třeba zavést účinnější mechanismy, které by zajistily dohled nad členskými státy. (EurActiv.cz, 2010)

Ačkoli se oproti původní Lisabonské strategii jedná o značně zjednodušený dokument, který měl být přizpůsoben novým poznatkům, všeobecnému vývoji v Evropě a poučil se z předchozích chyb, stále mnohdy vzbuzuje nejen nadšení, ale také pochybnosti a jak můžeme vidět, názory na jeho existenci se razantně liší.

2.3 Vyhodnocení dosavadních pokroků

Dne 23.11.2011 předložila Komise zprávu o dosavadním pokroku strategie Evropa 2020. „Z analýzy vyplývá, že členské státy se nezasadily dostatečně o realizaci opatření, ke kterým se na úrovni EU zavázaly.“ (Komise, 2011) Toto je vůbec první informace, která se dostane komukoliv, kdo by chtěl na oficiálním internetovém serveru Evropské komise nahlédnout do výše zmiňované zprávy. Tato informace samotná již nasvědčuje tomu, že vývoj situace pořád nedosahuje ideálního stavu. Samotná zpráva posléze uvádí, že k pokroku zatím dochází pouze v oblasti vzdělání, především na úrovni činnosti Evropských orgánů.

Pokroky v naplňování jednotlivých cílů za první dva roky platnosti strategie „Evropa 2020“, jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka 1: Pokroky v dosahování cílů Evropy 2020

Oblast	Původní stav	Současnost	Cíl
Podíl dětí s předčasně ukončenou školní docházkou	14,4%	14,1%	$\leq 10\%$
Vysokoškolsky vzdělání v kategorii 25-34let	32,3%	33,6%	40%
Zaměstnanost. (EU-27)	70,3%. (před krizí)	70,3%.	75%
Výdaje na vědu a výzkum – poměr z DPH	2,01%	2,31%	3%
Podíl obnovitelných zdrojů energií	10,34%	11,6%	20%

Zdroj: ANNEX PROGRESS REPORT ON THE EUROPE 2020 STRATEGY

Z tabulky můžeme tedy vidět, že jistého pokroku se za poslední 2 roky dosáhlo, avšak nejedná se o žádné zásadní úspěchy a rychlost, jakou jsou cíle naplňovány, je prozatím spíše neuspokojivá. Co se týče cíle snížení osob postižených chudobou o 20 milionů, uvádí zpráva pouze předpoklad do budoucna. Podle dosavadního vývoje a získaných informací, očekává EU do roku 2020 snížení počtu osob ohrožených chudobou o 12 milionů. Ze závěrů zprávy vyplývá v tuto chvíli spíše jen to, že po dvou letech platnosti nové strategie ani Komise neočekává naplnění stanovených cílů do roku 2020 na 100%, a to ani u jedné z problematik. (Komise, 2011)

3 REGIONÁLNÍ POLITIKA

3.1 Definice

Definovat regionální politiku jako takovou je poměrně obtížná záležitost. Jedná se totiž o pojem, který zabírá velkou škálu možností a bývá zpravidla interpretován různě. Neexistuje žádná všeobecně ustálená a akceptovaná definice. Obecně je regionální politika, především na území evropských zemí, chápána jako koncepční činnost, vyvíjená obvykle veřejnými orgány, za účelem dosažení určitých cílů. Tyto cíle mají dosáhnout snížení regionálních disparit, podporovat rozvoj problémových regionů a napomoci tak hospodářství celého státu. Obvykle jsou rozlišovány dva základní typy přístupu k regionální politice. (Wokoun, 2003)

- 1) Tradiční přístup – *„založený na státním intervencionismu do otázek regionální politik a na všeobšáhle koordinaci vztahů mezi státem a regiony a mezi odvětvími a regiony. Vychází ze snahy vyrovnávání socioekonomické úrovně mezi regiony a vytváření rovnocenných podmínek pro život obyvatel, při převaze sociálních cílů.“*
- 2) Akcelerační přístup – *„založený na uvolňování tržních sil v regionech na celém území státu a na důvěře v soukromý sektor. Prosazuje liberalismus před státním dirigismem v politice vlád. Je provázen rozsáhlou vlnou deetatizace, deregulace, demonopolizace a upuštěním od státního intervencionismu a paternalismu a prosazováním všeobecné decentralizace hospodářského života.“* (Wokoun, 2003, s 16)

3.1.1 Nástroje regionální politiky

Tyto nástroje jsou obvykle zaměřeny na zlepšení podmínek regionu pro investice v oblasti soukromých podnikatelských aktivit, jako je například zlepšení úrovně infrastruktury. Člení se do tří skupin.

- 1) Makroekonomické nástroje
 - *Fiskální politika (např. regionalizace daní a odvodů, ...)*
 - *Monetární politika (např. usnadnění přístupu k úvěrům, ...)*
 - *Protekcjonismus (např. uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech, ...)*

2) Mikroekonomické

- *Relokace pracovních sil (např. podpora při nákupu bytů, ...)*
- *Relokace kapitálu (např. subvence na pracovní sílu, ...)*

3) Ostatní

- *Administrativní nástroje (např. správní rozhodnutí o zastavení činnosti, ...)*
- *Institucionální nástroje (např. regionální rozvojové agentury, ...) (Wokoun, 2003, s 18)*

3.2 Historický vývoj

Vznik regionální politiky se datuje do 30. let tohoto století a souvisí s hospodářskou krizí. Konkrétněji se bavíme o situaci, která nastala ve Velké Británii. Disparity ve vývoji jednotlivých zdejších regionů, především nezaměstnanosti, byly tak vysoké, že vláda země byla nucena najít řešení tohoto problému, aby odvrátila hrozbu sociálních a politických konfliktů. Roku 1934 byl přijat „Zákon o speciálních územích“, který se dá považovat za prvopočátek regionálních politik. Od této události již uplynula spousta času a Evropu postihla a mnohdy i značně ovlivnila řada událostí, a to jak kladně, tak záporně. Značným vývojem si prošla i regionální politika, která je v dnešní době silně ovlivňována právě EU. Evropská unie složená z 27 států, jež jsou mnohdy velice rozdílné a rozmanité ve všech možných směrech, čelí disparitám jak na úrovni ekonomické, tak na úrovni sociální a teritoriální. Úloha, kterou regionální a strukturální politika v dnešní době plní, je tedy jasná. Jedná se o snahu napomoci k plnění úkolů, které mají rozdíly snižovat a akcelarovat sociální a ekonomický rozvoj. Regionální politika zaujímá v rámci EU velice významnou pozici, kterou zaujímá již od roku 1957, kdy byl v zakládajících smlouvách předložen cíl dosažení hospodářského rozvoje, ale také odstraňování rozdílů v ekonomické a životní úrovni regionů. Regionální politika EU se opírá o řadu principů jako koncentrace, partnerství, doplňkovosti atd. Důležitý je princip programování, který „klade důraz na komplexní přístup k řešení problémových regionů v co nejširších časových a prostorových souvislostech. Prostředky, např. strukturálních fondů jsou alokovány na základě víceletých a víceoborových programů. Vyjadřuje tedy snahu o integrovaný, střednědobý (až dlouhodobý) přístup k řešení regionálních problémů formou víceletých programovacích období.“ (Grospič, 2008, s. 127-128)

3.3 Regionální politika v ČR

V první polovině devadesátých let nebyla na našem území regionální politice přikládána velká váha. Bylo tomu tak proto, že se hlavní pozornosti dostávalo řešení transformačních problémů, které se projevovaly na území celého státu a také proto, že v ČR nebyly rozdíly v ekonomické a sociální sféře tak významné, jako v ostatních zemích EU. Zásadní obrat nastal až v roce 1998, kdy bylo vládou ČR přijato usnesení „Zásady regionální politiky“. V tomto usnesení bylo definováno, že regionální politika je koncepční a výkonná činnost státu a regionálních orgánů, přičemž jejím cílem je přispívat k harmonickému rozvoji regionů, snižovat disparity ve vývoji regionů a podpora hospodářského a sociálního rozvoje. Provádět se měla na dvou úrovních:

- 1) Republikové/státní – zajišťována ústředními orgány státní správy (především selektivní charakter se zaměřením na vymezené regiony)
- 2) Regionální – zabezpečována orgány regionální samosprávy se zaměřením na vnitroregionální problematiku

Ze zásad dále vyplývalo, že úsilí o vyvážený rozvoj nelze chápat jako o snahu dosáhnout stejného rozvoje ve všech regionech. Šlo tedy o to, aby rozvoj byl proporcionální, nekrizový a byla umožněna rovnost šancí regionů. Tyto zásady byly spíše přípravou pro koncipování zákona o podpoře regionálního rozvoje, který bych vypracován v letech 1998 - 1999 a roku 2000 schválen, jak Poslaneckou sněmovnou, tak také Senátem. Na základě tohoto zákona obsahovala již regionální politika všechny výše zmiňované principy regionální politiky EU. Došlo tak k tomu, že se ČR přiřadila k vyspělým státům, jelikož měla poprvé regionální rozvoj podložen právní normou. (Wokoun, 2003)

Zásadním dokumentem regionální politiky na úrovni ČR je Strategie regionálního rozvoje České republiky, přijatá 12. července 2000, na kterou navázaly Programy rozvoje krajů ČR. Nová Strategie regionálního rozvoje České republiky a tedy pokračovatelka té původní, byla schválena až roku 2006 a byla určena pro období 2007 – 2013. Tato strategie udává, že se ČR chce stát do roku 2013 aktivní, ekonomicky výkonnou a konkurenceschopnou zemí, dosahující jako celek standardů Evropské unie ve všech základních kritériích a zemí, jejíž způsob a kvalita života odpovídá naší historické tradici a postavení v Evropě. Především v této aktualizované strategii se začala projevovat nařízení EU z oblasti politiky hospodářské a sociální soudružnosti, a tak se v české regionální politice začal plně projevovat i vliv Lisabonské strategie a jejích nástupců. (Grospič, 2008)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 LISABONSKÁ STRATEGIE V ČR

Do procesu aplikace LS se Česká republika zapojila mnohem dříve, než se vůbec stala oficiálním členem EU. Stalo se tak především proto, že roku 2001 vyhlásila Komise ve své strategické zprávě povinnost už i pro kandidátské země zapojit se do aplikace LS co největší měrou. Ze strany ČR se zpočátku jednalo spíše o pasivní proces transpozice směrnic a nařízení EU, jež byla přijata v rámci předvstupního procesu a navazovala na Lisabonskou agendu. Ze zprávy Evropské komise o procesu transpozice směrnic týkajících se Lisabonské agendy vyplývá, že k 1.1.2004 existovalo 73 směrnic spojených s touto agendou a v období let 2000 až 2004 mělo být přijato právě 40 z nich. K březnu roku 2004 splnila ČR tuto kvótu na 20%. To znamená, že bylo transponováno 8 směrnic plně a v případě dalších 26 směrnic došlo pouze k dílčí transpozici. Průměrná transpozice zemí EU činila 58,2%. V tuto chvíli je ale potřeba zmínit, že na rozdíl od ostatních členských států měla ČR prioritu ve snaze dosáhnout harmonizace vlastního právního systému s legislativou EU, a proto nebyla transpozici věnovaná taková pozornost. V tomto období vznikl také jeden nový orgán, který měl za úkol zlepšovat koordinaci a komunikaci mezi jednotlivými institucemi zapojenými do aplikace LS na území ČR. Jednalo se o Meziresortní komisi Úřadu vlády ČR pro naplňování cílů Lisabonské strategie, která byla zaměřena na koncepční a strategické otázky kolem LS a zároveň určovala prioritní oblasti zájmu. (*Panelová diskuze, 2004; Hobza, 2009*)

Avšak přijímání výše uvedených závazných právních předpisů je pouze jeden ze způsobů naplňování LS na legislativní úrovni. Další způsob využívá tzv. „Soft law“. Tento způsob se opírá o princip programování a zahrnuje sestavování a realizaci akčních plánů, strategií rozvoje a jiných programovacích dokumentů, jak na úrovni EU, tak i jednotlivých členských států. Úplně prvním dokumentem ČR spjatým s LS se stala „*Zpráva o aktuálním stavu Lisabonského procesu v České republice*“ přijatá vládou v březnu 2003. „*Obsah materiálu se stal podkladem pro stanovení priorit Vlády ČR v rámci Lisabonské strategie v roce 2003: koordinace makroekonomických politik, politika zaměstnanosti, výzkum a vývoj a vzdělávání. Tyto priority byly po roce vyhodnoceny ve Zprávě o stavu naplňování Lisabonského procesu v České republice v roce 2003 a jeho předpokládaném vývoji v roce 2004.* (*Panelová diskuze, 2004, s. 16*)

4.1 Národní Lisabonský program 2005 - 2008

4.1.1 Charakteristika

Prvním zásadním krokem v implementaci LS do politiky ČR se stal Národní Lisabonský program 2005 – 2008 (dále jen NLP). Tento dokument vznikl na podzim roku 2005 jako odezva na doporučení ze strany Rady a Komise, které se týkalo revidované LS. Jeho koordinací byli postupně pověřeni místopředseda vlády pro ekonomiku Ing. Martin Jahn a od roku 2006 doc. Jiří Havel. Při jeho zpracování byly využity Strategie udržitelného rozvoje České republiky a Strategie hospodářského růstu. NLP představoval integrovaný a soudržný přístup mezi mikroekonomickými a makroekonomickými politikami a politikou zaměstnanosti. Na základě tohoto principu byl dokument rozdělen do tří částí, z nichž se každá zabývala jedním z těchto témat a zároveň obsahovala plány reformních opatření a stanovovala jasné priority. Při výběru těchto priorit bylo přihlédnuto k samotné dosažitelnosti, realizovatelnosti a možnosti vyhodnotit a zařadit vybraná opatření do stanovených výdajových rámců českého rozpočtu v patřičném období. Výše uvedené reformy se zaměřovaly především na zdokonalení podnikatelského prostředí, podporu vědy, výzkumu, inovací, stability veřejných financí a v neposlední řadě větší flexibility trhu práce. (MfČr, 2005; Toth, 2010; Škaloud, 2008)

4.1.1.1 Makroekonomická část

V této oblasti se projevila snaha o naplňování Maastrichtských kritérií a následného zavedení Eura. Realizovat se měly především reformy veřejných financí spolu s restrukturalizací výdajové strany veřejných rozpočtů a daňového břemene. V rámci této snahy byl vytýčen *střednědobý cíl snížit tzv. maastrichtský deficit veřejných rozpočtů do roku 2008 pod 3 % HDP a udržet hrubé zadlužení sektoru vlády pod 60 % HDP. Důležitým krokem zahrnutým do programu byla podpora komunikace mezi centrální vládou a územními samosprávami s cílem zahrnout je více do rozpočtového procesu. Pravidla hospodaření územních samospráv musí lépe zajistit efektivní nakládání se svěřenými prostředky a udržitelnou dluhovou pozici místních vlád. Stupni autonomie v hospodaření musí nutně odpovídat i rozsah odpovědnosti za toto hospodaření, včetně zavedení důsledného monitorování a vyhodnocování zadluženosti a dluhové služby, s možností penalizace obcí s nadměrným zadlužením.* (Úřad vlády, 2005, s. 10-11) Dále byla nastíněna snaha o větší zapojení starších osob předdůchodového věku, v rozmezí asi 55–64 let, do pracovního procesu a ná-

slednou stabilizaci důchodového systému a financování zdravotnictví. *Pro zajištění finanční udržitelnosti a dlouhodobé stabilizace systému zdravotnictví udával program nutnost rozpracovat koncepci, která by měla řešit příčiny problémů, kterými je nadměrná a neregulovaná poptávka po zdravotní péči a nadměrná nabídka zdravotní péče, zejména hustá síť zdravotnických zařízení.* (Úřad vlády, 2005, s. 12)

4.1.1.2 Mikroekonomická část

Tato nejrozsáhlejší část dokumentu byla na základě řešené problematiky rozdělena do několika dílčích oblastí. Nejdříve se jednalo o podnikatelské prostředí v ČR a jeho podporu. Snahu o zlepšení podnikatelského prostředí, především pro menší podniky a firmy, zahrnovala již původní LS před svou revizí. V ČR tvořily střední a malé podniky drtivou většinu podnikajících subjektů a podílely se tak ze značné části na tvorbě HDP. I z tohoto důvodu bylo nutné tuto problematiku zahrnout do NLP. Pro období 2005 až 2006 byla vyčleněna ze státního rozpočtu částka 550 mil. Kč, určena k dotování 7 národních programů podpory malého a středního podnikání. *Vedle toho existovala možnost financování z 9 programů podpory spolufinancovaných ze strukturálních fondů v rámci Operačního programu průmysl a podnikání.* (Úřad vlády, 2005, s. 14) Z programu také vyplývala nutnost snížení administrativní zátěže podnikatelů, především při zakládání nových firem, jelikož v rámci EU měla ČR jedno z největších administrativních zatížení podniků. Následně bylo ovšem nutné zajistit stabilní a efektivní finanční trhy, bez kterých je zakládání a rozvoj podniků mnohdy obtížný. V neposlední řadě zahrnuje NLP jednoznačnou potřebu zefektivnit systém daňové správy ČR. (Úřad vlády, 2005)

Jelikož Evropská komise spatřuje značný potenciál ve vědě, výzkumu a inovacích, věnuje se tomuto tématu ve značné míře také NLP. Ten uvádí, že je potřeba nejen zefektivnit strukturu a zvýšit množství veřejných výdajů na výzkum a vývoj, ale především podporovat tyto výdaje na investice ze strany soukromého sektoru pomocí nástrojů nepřímé podpory, jakými jsou odečitatelné položky a úlevy na daních. *Dokument se komplexně věnoval také využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě. Což byl posun oproti předcházejícím letům, kdy se o informačních technologiích mluvilo spíše v souvislosti s konkurenceschopností v ekonomice.* (Toth, 2010, s. 115) Společně s těmito kroky bylo zapotřebí zlepšit podmínky pro vytváření nových patentů, ulehčit a intenzivně podporovat ochranu duševního vlastnictví a zajisti lepší výstupy v oblasti vývoje a výzku-

mu. Byla tedy stanovena také opatření, která měla zaručit rozvoj inovační infrastruktury a zlepšení přístupu inovačních firem k finančním zdrojům. (Úřad vlády, 2005)

S výzkumem a inovacemi je úzce spjato udržitelné využívání zdrojů, neboť je závislé na tvorbě a vývoji nových výrobních technologií s energetickou a surovinovou nenáročností a zároveň postupů, jež zaručí efektivitu ve výrobě a spotřebě energie. Proto vyzývá NLP právě k *maximalizaci energetické a materiálové efektivnosti a racionálního využívání zdrojů, podpoře environmentální technologie a k realizaci fiskálně neutrální ekologické daňové reformy. Dosažení těchto opatření je nezbytné nejen pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky, ale i pro snížení dopadů na životní prostředí.* (Úřad vlády, 2005, s. 21 - 22)

Dlouhodobá konkurenceschopnost a hospodářský růst státu jsou závislé na kvalitě a dostupnosti infrastruktury. NLP se zaměřuje především na dopravní infrastrukturu a informační a komunikační sítě (dále jen ICT). Kvalita dopravní infrastruktury je na území ČR dlouhodobějším problémem. Například pouze 45% silnic I. třídy splňovalo v době vzniku NLP optimální parametry, proto modernizace a rozvoj dopravních sítí patřily mezi první prioritní opatření této kapitoly. Vzhledem k tomu, že EU již od počátku vzniku LS usiluje o dosažení informační společnosti a ekonomiky, byly stanoveny jasné cíle na podporu užívání ICT. Jednalo se o vytvoření *konzistentní celorepublikové se zahraničními sítěmi propojené infrastrukturu pro vysokorychlostní internet, rozvoj on-line služby a propojení orgánů veřejné správy, zajištění konvergence sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací a dosažení větší bezpečnosti a důvěry v tyto prostředky.* (Úřad vlády, 2005, s. 26)

4.1.1.3 Část zaměstnanost

Srovnáme-li situaci na trhu práce ČR v roce 2004 s ostatními členskými státy, zjistíme, že se všeobecně nacházel na přijatelné úrovni. Především nezaměstnanost dosahovala 8,3%, což bylo v roce 2004 o 0,7% méně než byl Evropský průměr. Ale vzhledem k neustálému vývoji ekonomiky, je nutné přizpůsobovat i trh práce, zajistit jeho pružnost a vyhnout se tak nejen dlouhodobým problémům, které s sebou nezaměstnanost přináší, ale i případným sociálním nákladům, které jsou s ní značně spjaty. K zajištění flexibility trhu i na území ČR, byly určeny následující priority:

- *Rozšířit smluvní volnost v pracovních právních vztazích*
- *Snížit zákonné nemzdové náklady práce*

- *Zlepšit stimulační účinek přímých daní a dávek s cílem omezit nezaměstnanost a zvýšit pracovní motivaci nízkopříjmových skupin*
- *Zvýšit územní mobilitu*
- *Modernizovat politiku zaměstnanosti – doporučení ze strany Komise (Úřad vlády, 2005, s. 30)*

NLP nezapomíná ani na nutnost vzdělání a přípravy pracovníků. Doporučeno bylo také *rozvinout spolupráci mezi jednotlivými zaměstnavateli a vzdělávacími institucemi, rozšířit přístup k terciálnímu vzdělávání a podporovat další vzdělávání v rámci jednotlivých podniků.* (Úřad vlády, 2005, s. 37) Vedle zajištění samotné flexibility trhu práce, bylo v NLP shledáno za nutné najít řešení pro nedostatky v oblasti začleňování určitých skupin na trhu práce. Jednalo se především o vytvoření lepších podmínek pro mladistvé a vzhledem ke stárnutí populace také pro osoby předdůchodového věku. Hlavní problémy u absolventů, zahrnující nedostatečné praktické znalosti, zkušenosti a nízkou kvalifikaci, měly řešit programy jako „První příležitost“, „Leonardo da Vinci“ a projekty v rámci komunitární iniciativy EQUAL. Naopak na *problém rostoucí nezaměstnanosti osob starších 50 let reaguje národní plán přípravy na stárnutí. Jeho hlavním cílem je podporovat aktivní stárnutí, zejména podporou pracovních podmínek příznivých k udržení pracovního místa - např. přístupem k dalšímu vzdělávání, rozpoznáním zvláštního významu zdraví a bezpečnosti při práci, inovativní a flexibilní formy organizace práce, podněcováním zaměstnavatelů k zaměstnávání starších osob pomocí vhodného nástroje.* (Úřad vlády, 2005, s. 31 – 32)

4.1.2 Shrnutí

Jak je vidno, jednotlivé oblasti a priority NLP jsou velice úzce propojeny a mnohdy se vzájemně ovlivňují. Jedná se o komplexní a provázaný dokument, k jehož celkové úspěšnosti je potřeba zdárně postupovat a souměrně plnit všechny dané úkoly, což platilo i pro jeho nástupce. K hodnocení těchto pokroků byla každý rok vydávána na úrovni ČR „Zpráva o plnění Národního programu reformy 2005 – 2008“ (dále jen NPR) a zároveň docházelo k hodnocení ze strany Komise, od níž získala ČR oba po sobě jdoucí roky zhruba stejné hodnocení a doporučení. Podle Komise bylo zapotřebí více se zaměřit na udržitelnost veřejných financí související s reformou důchodového systému a systému zdravotní péče, jejichž reforma byla sice plánovaná, ale ke konkrétním krokům ČR stále nepřistoupila. Značný neúspěch a nutnost nápravy, shledávala komise v oblasti výdajů na vědu a vý-

zkum, jejichž výše a efektivita vynakládání nedosahovala stanovených cílů. Jako částečný pokrok Komise označila naplňování cílů v oblastech ochrany práv k duševnímu vlastnictví, informačních a komunikačních technologií a pružnosti trhu práce, kde sice k jistým úspěchům docházelo, ale bylo nezbytné tyto pokroky urychlit. Úspěšně vyhodnotila komise pouze zlepšení podnikatelského prostředí, zvýšenou účast terciálního vzdělávání a kurikulární reformu. (Úřad vlády, 2008; Zpráva, 2007)

4.2 Národní program reforem České republiky 2008 – 2010

4.2.1 Charakteristika

Dne 20. října 2008 byl vládou ČR schválen nový strategický dokument pro aplikaci LS na našem území, jež opět vznikl v gesci Úřadu vlády. NPR byl odeslán Evropské komisi, která jej schválila. Jednalo se však o mnohem rozsáhlejší dokument se značně pozměněnou strukturou, oproti jeho předchůdci. Nový NPR nejdříve u každého tématu popsal a analyzoval kroky přijaté již v předchozím období a teprve posléze určoval nová navazující opatření. Priority a cíle pro nové období tedy zůstaly podobné, jako priority a cíle NLP a přímo na sebe navazovaly. Jednou z příčin této skutečnosti, byla neúplná realizace předchozích reforem a snaha o jejich dokončení nebo vylepší tehdejší situace. (MfČr, 2005)

4.2.1.1 Makroekonomická část

K tomu, aby mohlo docházet k ekonomickému růstu státu a ČR mohla dosahovat úspěšného plnění cílů v oblasti zaměstnanosti, je v první řadě potřeba vybudovat stabilní makroekonomické prostředí. Takové prostředí musí být podpořeno vhodnou měnovou a rozpočtovou politikou, jejíž vytvoření si NPR dává za úkol. V této oblasti byla zaznamenána změna, neboť na rozdíl od NLP, nebylo tentokrát předběžně vytyčeno konkrétní datum zavedení EURA do ČR, ale pouze se s ním počítá ve vzdálenější budoucnosti. *Hlavní potřebu reforem v makroekonomické části Národního programu reforem 2008 – 2010 spatřovala Česká republika ve fiskální oblasti, a to především v zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí*, čehož se také týkalo jedno z hlavních doporučení Komise při závěrečném hodnocení NLP. (Úřad vlády, 2008, s. 15) Přestože ČR vykazovala v předchozím období nadprůměrný hospodářský růst a úspěšně provedla několik fiskálních reforem, stále bylo zapotřebí úspěšně dokončit reformy penzijního a zdravotního systému, které se nacházely pouze v prvotních etapách svého zavádění. Úspěšná realizace těchto reforem je stěžejní, neboť Česká republika čelí vysokému stárnutí populace a současně

vysokému podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu, na což poukával i předchozí program. (Úřad vlády, 2008)

4.2.1.2 Mikroekonomická část

Vedle opatření, která byla již úspěšně přijata v předchozím období, jako daňová zvýhodnění pro podporu investic do vědy a výzkumu ze strany soukromníků, nebo přijetí a úprava několika zákonů zabývajících se touto tematikou, byla roku 2008 schválena Reforma systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR, která se měla podle předem určených cílů zapříčinit o efektivnější využití veřejných zdrojů, podporovat lepší výsledky a jejich následné lepší využití v praxi. V rámci této reformy plánuje NPR časem přijmout i novou Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 – 2015. Mimo jiné byla také předložena vize, která počítá s vznikem nové Technologické agentury ČR a s každoročním zvyšováním státních výdajů na vědu a výzkum o 8%, což by znamenalo dosáhnout pro rok 2011 částku ve výši až 28,9 mld. Kč. Vzhledem k finanční náročnosti dosahování cílů v této oblasti naléhá NLP také na aktivní a efektivní čerpání zdrojů prostřednictvím schválených operačních programů Výzkum a vývoj pro inovace, Vzdělání pro konkurenceschopnost a Podnikání a inovace. (Úřad vlády, 2008)

V rámci udržitelnosti zdrojů byla do roku 2008 přijata především legislativní opatření týkající se podpory energie z obnovitelných zdrojů a požadavků na energetické spotřebiče. V tomto duchu bylo podle NPR plánováno postupovat i nadále, neboť za hlavní cíle byly považovány novelizace zákona o odpadech, zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona o ochraně ovzduší a aktualizace Strategie udržitelného rozvoje České republiky a Programu podpory environmentálních technologií. Těmito kroky chtěl NPR mimo zajištění lepší udržitelnosti zdrojů a zkvalitnění životního prostředí dosáhnout také do roku 2020 toho, aby 13% spotřeby energie bylo tvořeno z obnovitelných zdrojů energie. (Úřad vlády, 2008)

V oblasti podpory malých a středních podniků, jejichž důležitost se v předchozím období potvrdila, byla přijata mnohá opatření, na která NPR přímo navazoval. Mezi taková opatření pro léta 2008 až 2010 patřilo například vyhlášení řady nových výzev k již existujícím výzvám v rámci několika operačních programů, především ale Operačního programu Podnikání a inovace, který se jeví pro tuto oblast podpory malých a středních podniků jako nejdůležitější. Dále se jednalo o nové kroky v realizaci projektu CZECHPOINT a značné rozšíření jeho služeb jako informačního místa pro podnikatele, ale také kontaktního místa

veřejné správy. V rámci zjednodušení administrativních překážek pro malé a střední podniky byla pak vyhlášena příprava reformy daňového systému, jež měla zavést jednotný základ daně, rušit daň darovací a dědickou a mnohé další úpravy. (Úřad vlády, 2008)

Základem pro rozvoj dopravních sítí jednotlivých druhů dopravy byl přijatý Harmonogram výstavby dopravní infrastruktury 2008-2013, který byl pravidelně aktualizován. Dále byl určen cíl zpracování Plánu rozvoje dopravní infrastruktury s časovým horizontem na cca 15 - 20 let. Ostatní opatření, přijatá v rámci rozvoje infrastruktury, se týkala téměř bezvýhradně infrastruktury dopravní. Úkolů byla vytyčena celá řada. Jednalo se o dobudování sítě dálnic a rychlostních silnic ze současných 1009 km na plánovaný rozsah 2130 km, přičemž do roku 2010 mělo být zprovozněno 205 km nových dálnic a rychlostních silnic, dopracování Strategie podpory logistiky z veřejných zdrojů a v jejím rámci i Programu na podporu multimodální dopravy, dopracování Strategie inovačních technologií v dopravě a vyřešení některých daňových a účetních aspektů v souvislosti s realizací těchto projektů. V neposlední řadě také vybudování mikrovlnné technologie výkonového zpoplatnění na nově otevíraných úsecích dálnic a od 1. 1. 2009 rozšíření mytného systému na vozidla nad 3,5 t. Závěrem z NPR vyplývala také potřeba pokračovat v modernizaci III. a IV. železničního koridoru a výstavba trati Brno - Přerov, modernizaci železničního spojení Plzeň - Česká Kubice. (Úřad vlády, 2008, s. 56 - 60)

4.2.1.3 Část zaměstnanosti

V této části NPR se setkáváme s podobnými cíli a prioritami, které stanovil již předchozí NLP. Je tomu tak především proto, že se nepodařilo zcela naplnit požadavky EU a tak pokračovala ČR v realizaci navazujících reforem. Zastání se zde dostává již zavedené reformě trhu práce a především krokům, které jsou pro její dokončení stěžejní, jako zvýšení motivace pracovníků a zlepšení jejich kvalifikace podle potřeb trhu. Jak již bylo dříve řečeno, ČR dlouhodoběji ohrožuje stárnutí populace a úbytek ekonomicky aktivního obyvatelstva, se kterým se pojí také problém začlenění osob předdůchodového věku na trhu práce. Tato problematika byla řešena v předchozím programovacím období, ale snaha o snížení negativních dopadů a dosažení příznivějšího vývoje se promítla i do NPR. Z výše uvedených důvodů zahrnoval dokument opatření k podpoře celoživotního přístupu k práci, jako jsou například tzv. „Prorodinné balíčky“, novelizace zákoníku práce ve vztazích mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a podpora možnosti celoživotního vzdělávání, rekvalifikace a přístupu k terciálnímu vzdělání, aby se tak zvýšilo uplatnění všech rizikových sku-

pin na trhu práce. Hlavní směry, kterými se reformy a opatření měly ubírat, se snažily také o lepší motivaci pracovníků a zlepšení efektivity práce, která byla i podle závěrů Komise považována za nedostačující. Začalo se tedy hovořit o reformování sociálního systému podpory tak, aby lépe motivoval k práci a nebyl jednoduše zneužitelný. K podpoře vytváření alespoň přechodného zaměstnávání, byla také přijata opatření, která zlepšovala prostředí k vytváření zkrácených pracovních úvazků, například slevou z platby pojistného na sociální zabezpečení. V neposlední řadě byly také k 1. 1. 2009 o jeden procentní bod sníženy sazby nemocenského pojištění placeného zaměstnavatelem. Stejně jako tomu bylo u předchozích částí dokumentu i v oblasti zaměstnanosti se opatření značně opírala o financování z operačních programů. Jako základní nástroje k plnění požadovaných cílů byly považovány Operační program Lidské zdroje zaměstnanost a Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost. (Úřad vlády, 2008)

4.3 Navazující vývoj vybraných ukazatelů v ČR

V následující kapitole se zaměřím na vývoj stěžejních ukazatelů, které měly být Lisabonskou strategií přímo ovlivněny. Významným je v tomto směru mimo jiné růst HDP, jenž je jedním z mnoha ukazatelů vypovídajících o celkovém růstu ekonomiky daného státu. Ačkoli postihla ČR v letech 1997 až 1999 mírná recese, můžeme z tabulky v příloze P1 vidět, že v období před vstupem do EU byla situace stabilizovaná a od vstupu v roce 2004 zažívala ČR značný ekonomický růst, přerušovaný až globální ekonomickou krizí. Značný podíl na růstu HDP po vstupu ČR do EU měl zahraniční obchod a především export, k jehož podpoře napomohl především rozvoj vnitřního trhu. O to více se však tato provázanost projevila při ekonomické krizi, kdy byl v růstu HDP zaznamenán hluboký propad, neboť krize postihla ve velké míře naše obchodní partnery a tak výrazně ovlivnila výši našeho exportu. V současné době dochází k poklesu růstu HDP a při tomto vývoji situace hrozí opětovného dosažení recese. (Buriánová, 2007; Úřad vlády 2008; Zpráva, 2006)

Do roku 1998 se česká ekonomika potýkala s průměrnou roční inflací dosahující 8 až 10%. Avšak roku 1999 došlo k výraznému poklesu inflace na úroveň 2,1%. Tento pokles byl způsoben vlivem vládou zavedených monetárních a fiskálních restrikcí, které vedly ke snížení poptávky. Od tohoto roku můžeme českou ekonomiku považovat za „nízkoinflační“, neboť se míra inflace od zmiňovaného poklesu výrazně nezvýšila a dosahovala v průměru hodnot kolem 2%, jak uvádí tabulka v příloze P1. Tato situace trvala do roku

2008, kdy opět došlo ke značnému nárůstu inflace především kvůli zvyšujícím se světovým cenám energií a potravin, ale na území ČR také kvůli vládou provedeným opatřením administrativního charakteru. Z většiny dostupných zdrojů však vyplývá, že inflace je na našem území dlouhodobě tažena zejména náklady na bydlení. V současné chvíli, neboli v březnu 2012, dosahuje inflace 3,8%, podle prvotních odhadů by měla průměrná roční inflace dosahovat však maximálně 3,5%. (Buriánová, 2007; ČSÚ, 2012; Úřad vlády, 2008; Zpráva, 2006)

Z pohledu Komise a orgánů EU lze pozitivně hodnotit naplňování dvou z Maastrichtských kritérií. Jedná se o udržování podílu veřejného dluhu na HDP pod Unii stanovených 60 % a usměrňování podílu vládního deficitu na HDP pod 3 %. Oba tyto ukazatele ČR bez problémů naplňovala, ovšem opět pouze do roku 2008. Jak můžeme vidět v tabulce v příloze P1, dluh sektoru vlády v procentech HDP byl po dobu sedmi let ustálený a balancoval okolo 28%, a to až do roku 2008, kdy stoupl o závratných 6 procentních bodů a následující dvě léta se stále zvětšoval, až na 41,2% v roce 2011. To samé platilo i pro kritérium podílu vládního deficitu na HDP, který se od našeho vstupu do EU pohyboval okolo relativně nízkých 2% až do roku 2008, kdy se vyhoupl na úroveň zhruba 5% a ocitl se tak mimo přijatelný rozsah stanovený v Maastrichtu. Samozřejmě i v tomto neblahém vývoji sehrála svou roli globální krize, která způsobila snížení růstu HDP v inkriminovaných letech, a tím podpořila tento výkyv v jinak ustáleném vývoji. Největší zásluhu ovšem na tomto skokovém zhoršení ukazatelů Maastrichtských kritérií má nepříjemně vysoký deficit vládního rozpočtu. Tento deficit dosahoval hodnot 218,3 mld. Kč v roce 2009, 182,2 mld. Kč v roce 2010 a 117,9 mld. Kč v roce 2011. Ačkoli se oba tyto ukazatele v roce 2011 vůči Maastrichtským kritériím nacházely na přijatelné úrovni, rozhodně se nejedná o přijatelný stav věci. Napravit však tuto chybu, kdy bývalé vlády ČR dovolily vládnímu dluhu dorůst do celkové výše 1 567,8 mld. Kč, bude jen opravdu obtížně. I proto nám bylo Komisí v rámci projednávání Národních programů reforem doporučeno přičinit se za udržitelnost veřejných financí. Zadlužení se ale netýká jen ČR. I u ostatních členských států dosahuje značné výše a EU si plně uvědomuje, že se jedná o obrovský problém, a proto usiluje o zavedení rozpočtového paktu, který ČR zatím nepřijala, jakožto řešení nastalé situace. Zde však nacházím jisté rozpolcení. EU sice volá po zodpovědném hospodaření se státními rozpočty a předcházení zadlužování státu, na druhou stranu považuje v Maastrichtských kritériích za přijatelný deficit ve výši 3% z HDP. Aby byly veřejné finance státu udržitelné, nemohou dlouhodobě podléhat zadlužování a hospodařit se musí

z dlouhodobého hlediska vyrovnaně. V tomto ohledu byla chyba, že ČR již dříve nepostupovala například podle vzoru Švýcarska, které si již v roce 2001 do ústavy zakotvilo povinnost vyrovnaného státního rozpočtu, ale nechala situaci dojít až do dnešních, téměř nezvladatelných rozměrů, kdy se stát zadlužuje každým rokem. (ČSÚ, 2012)

V oblasti trhu práce si ČR vedla oproti ostatním členským státům nadprůměrně. Například vývoj míry zaměstnanosti osob v produktivním věku je od roku 1999 ustálený a bez větších změn se tato míra pohybuje okolo 65%. Podobných výsledků, jen s nepatrnou odchylkou, dosahují dlouhodobě také země jako Německo, Francie a Lucembursko. Porovnáme-li situaci s ostatními zeměmi Visegrádské čtyřky, zjistíme, že ČR si vede podstatně lépe, neboť tyto země dosahují stěží jen 60%. (Maďarsko se pohybuje dokonce kolem 55%.) Aby ČR mohla do budoucna dosáhnout cíle 75% zaměstnanosti, který byl stanoven v nové strategii Evropa 2020 a konkurovala tak zemím s největší zaměstnaností, Nizozemsku a Dánsku, musí v tomto směru vyvinout větší snahu než doposud. Ačkoli se v této oblasti v současné době řadí ČR mezi nadprůměr, nedosáhla v aplikaci LS žádného úspěchu, neboť míra zaměstnanosti je již několik let konstantní a nedosahuje téměř žádného růstu. Naproti tomu dosáhla ČR alespoň mírného úspěchu ve snaze snížit nezaměstnanost. Jak můžeme vidět v Tabulce 2, nezaměstnanost v ČR klesla v období od roku 2000 do roku 2008 o 4,3 procentní body na svou polovinu. Avšak tento úspěch byl znehodnocen nástupem globální ekonomické krize, která zapříčinila ztrátu práce mnohých obyvatel. Nakonec se tedy do roku 2011 podařilo redukovat míru nezaměstnanosti alespoň na 6,7%, což je i přesto, ve srovnání s ostatními členskými státy, značně podprůměrná nezaměstnanost. Nejhůře jsou na tom v tuto chvíli Španělsko (21,7%) a Řecko (17,7%). Podobným vývojem jako ČR si prošlo také Slovensko a Polsko, jejichž nezaměstnanost je však na značně vyšší úrovni než ta naše. Ačkoliv ekonomická krize ovlivnila celou Evropu, můžeme zaznamenat zajímavý vývoj nezaměstnanosti u našich ekonomicky vyspělejších sousedů Německa a Rakouska. Na rozdíl od ČR, kde zaměstnanost postupně klesala již od roku 2000, oba tyto státy zaznamenaly v období platnosti LS nejdříve nárůst nezaměstnanosti o zhruba 2-3% a teprve příchodem revidované strategie jejich nezaměstnanost opět klesla. V době samotné krize nedošlo k žádnému radikálnímu nárůstu ani u jednoho z nich. (Eurostat, 2012)

Tabulka 2: Míra nezaměstnanosti (v %)

Rok	ČR	Polsko	Slovensko	Rakousko	Německo
2000	8.7	16.1	18.8	3.6	8.0
2001	8.0	18.3	19.3	3.6	7.9
2002	7.3	20.0	18.7	4.2	8.7
2003	7.8	19.7	17.6	4.3	9.8
2004	8.3	19.0	18.2	4.9	10.5
2005	7.9	17.8	16.3	5.2	11.3
2006	7.2	13.9	13.4	4.8	10.3
2007	5.3	9.6	11.1	4.4	8.7
2008	4.4	7.1	9.5	3.8	7.5
2009	6.7	8.2	12.0	4.8	7.8
2010	7.3	9.6	14.4	4.4	7.1
2011	6.7	9.7	13.5	4.2	5.9

Zdroj: Zhotoveno na základě údajů z Evropského statistického úřadu - Eurostat

Celkově lze tedy hodnotit ekonomický vývoj ČR od vstupu do EU poměrně pozitivně. Ačkoli docházelo k ekonomickému růstu již před rokem 2004, možnost využívat výhod vnitřního trhu a volného pohybu kapitálu, osob, zboží a služeb, k rozvoji české ekonomiky značně přispěla. Na druhou stranu i přes snahu implementace LS a využívání tomu určených nástrojů, ekonomický růst ČR nedosahoval a v současné době nedosahuje ani zdaleka optimálního tempa a brzdí tak i snažení v dalších směrech, a proto je stále potřeba řešit jak problémy týkající se veřejných financí, tak také problémy vzniklé ekonomickou krizí, která mnohý vývoj posunula o několik let nazpět.

4.4 Aplikace Lisabonské strategie

Od vstupu ČR do Evropské unie roku 2004 byly tedy ve spojitosti s implementací revidované Lisabonské strategie vypracovány dva programy, Národní lisabonský program 2005 – 2008 a Národní program reforem České republiky 2008 – 2010. Oba tyto dokumenty se v samotné podstatě zjevně nelišily a dlouhodobě se snažily dosáhnout stejných

cílů a priorit. V období své platnosti se však tyto dokumenty mnohdy ocitly ve stínu událostí, jakými byla například ratifikace Lisabonské smlouvy, vládní krize a nástup úřednické vlády, ale především globální ekonomické krize, která měla významný vliv na aplikaci Lisabonské strategie celkově. Z obou dokumentů zároveň je jasně patrná vzrůstající tendence zdůrazňovat využívání jednoho z hlavních nástrojů plnění cílů LS, kterým je čerpání z Evropských strukturálních fondů. Jejich čerpání bylo i přímo podmíněno tím, že se 80% projektů realizovaných za pomoci těchto prostředků bude přímo týkat implementace LS. Ačkoli pro ČR toto nařízení přímo neplatí, musí i přesto všechny projekty v rámci jednotlivých OP, jež byly schváleny v souladu s cíli regionální politiky, odkazovat na dokumenty související s LS. V období 2007 – 2013 bylo vyčleněno pro ČR 26,69 mld. EUR (asi 752,20 mld. Kč) z fondů EU a jako nutná spoluúčast na financování také 132,83 mld. Kč ze státního rozpočtu. Možnosti čerpání z této částky, byly rozděleny do následujících 26 operačních programů. (Úřad vlády, 2008; Toth, 2010)

- Regionální operační programy (vyčleněno – 4,66 mld. EUR; asi 131,38 mld. Kč)
 - ROP NUTS II Severozápad
 - ROP NUTS II Moravskoslezsko
 - ROP NUTS II Jihovýchod
 - ROP NUTS II Severovýchod
 - ROP NUTS II Střední Morava
 - ROP NUTS II Jihozápad
 - ROP NUTS II Střední Čechy
- Tematické operační programy (vyčleněno - 21,23 mld. EUR; asi 598,62 mld. Kč)
 - OP Doprava
 - OP Životní prostředí
 - OP podnikání a inovace
 - OP výzkum a vývoj pro inovace
 - OP lidské zdroje a zaměstnanost
 - OP vzdělávání pro konkurenceschopnost
 - Integrovaný operační program
 - OP technická pomoc.
- Evropská územní spolupráce (celkem 8. programů)
- Operační programy Praha Konkurenceschopnost a Praha Adaptabilita (Toth, 2010, s. 125 – 126)

LS výrazným způsobem ovlivnila také tvorbu mnoha strategických dokumentů v ČR. Mimo samotných Národních programů reforem se jednalo především o dokumenty, týkající se právě regionální politiky. Jak již bylo výše zmíněno, ovlivnila například i Strategii regionálního rozvoje a podobně. Největší měrou se však podepsala na dokumentech souvisejících s čerpáním dotací ze strukturálních fondů EU, protože jejich využití bylo přímo podmíněno implementací LS. Největší dopad můžeme tedy zaznamenat na jednotlivých operačních programech a konkrétních výzvách, které byly sestavovány v souladu s dokumenty jako Národní strategický referenční rámec, ale také LS, NPR, NLP a další.

4.4.1 Aplikace v oblasti trhu práce

V této části se více zaměříme na konkrétní příklad z aplikace LS na trh práce. Vzhledem k tomu, že po své revizi se LS zaměřila pouze na dvě základní priority a těmi bylo dosáhnout vyššího a trvalého hospodářského růstu a vytvářet více a lepších pracovních míst, byla problematice trhu práce věnována značná pozornost také v rámci obou programů reforem. Jak již bylo dříve řečeno, dosahované míry zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR byly v porovnání s ostatními členskými státy hodnoceny jako pozitivní, avšak podíváme-li se na tabulku v příloze P2, můžeme vidět značné disparity mezi jednotlivými kraji na území ČR. Vývoj míry nezaměstnanosti jednotlivých krajů téměř kopíroval vývoj míry celkové nezaměstnanosti celé ČR. V období platnosti LS míra nezaměstnanosti téměř všude klesala až do roku 2008, kdy tedy došlo k jejímu opětovnému nárůstu. Tento nárůst byl tak razantní, že se v roce 2010 mnohé kraje ocitly v situaci ještě horší, než byly před vstupem do EU. Na druhou stranu se jiným krajům podařilo nakonec míru nezaměstnanosti snížit a došlo tak k ještě většímu prohloubení disparit mezi jednotlivými regiony. Nejmenší nezaměstnanost dlouhodobě vykazuje hlavní město Praha, naopak nejvyšší míra nezaměstnanosti dlouhodobě trápí Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj. Ke snaze snižování těchto a jiných disparit, mohou z operačních programů mnohdy čerpat i kraje nebo obce samotné. Jak úspěšné jsou v těchto krocích, měří Ministerstvo vnitra takzvaným „barometrem“. Ten udává, kolik prostředků daný kraj z OP čerpal v poměru k počtu obyvatel. Jedná se o čerpání financí na základě některých výzev Integrovaného operačního programu a Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen OP LZZ). Mezi neúspěšnější tři se k lednu roku 2012 řadily kraje Karlovarský, Liberecký a Vysočina. Naopak jako nejhorskší byly hodnoceny Moravskoslezský a Středočeský kraj. Paradoxem v tomto hodnocení zůstává, že Moravskoslezský kraj čerpal nejvíce financí v objemu 170,5 milionů korun a

předčil tak i Liberecký kraj s druhým nejvyšším objemem 161 milionů korun. (*Barometr*, 2010; *ČSÚ*, 2012; *MPSV*, 2007)

4.4.1.1 Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

K řešení problémů a naplňování cílů LS ve směru nezaměstnanosti, rekvalifikace, profesního vzdělávání, lepšího uplatnění a aktivní politiky na trhu práce byl využíván především Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, na který bylo vyčleněno 1,84 mld. Euro ze strukturálních fondů a 0,32 mld. Euro ze státního rozpočtu. Obecným cílem tohoto OP je zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU. K tomuto bylo určeno 6 prioritních os: Adaptabilita, Aktivní politika trhu práce, Sociální integrace a rovné příležitosti, Veřejná správa a veřejné služby, Mezinárodní spolupráce a Technická pomoc. Jeho řídicím orgánem bylo určeno Ministerstvo práce a sociálních věcí. (*ČSÚ*, 2012; *MPSV*, 2007)

Využívání tohoto OP a aktivity s ním spojené se zprvu rozvíjely velmi pomalu. Ačkoli se tato situace každým rokem zlepšovala, největší akcelerace aktivit a čerpání z fondů v rámci OP LZZ byla zaznamenána až v samotném závěru působení původní LS, a to roku 2010. Tento vývoj reflektuje i následující tabulka, ze které lze vyvodit progresivní vývoj úspěšného čerpání z OP LZZ. Toto čerpání bylo tak aktivní, že se oproti původnímu plánu podařilo splnit zásadu N+3 v míře určené pro rok 2011, která podmiňuje vyplácení dotací příslibených Komisí, již roku 2010. Celková obdržaná částka, včetně zálohových plateb, činila na konci roku 2010 kumulativně téměř 355 mil. EUR .

Tabulka 3: Vývoj výzev a projektů v rámci OP LZZ

	2007	2008	2009	2010
Nové výzvy	0	19	21	16
Celkový kumulativní počet projektů s vydaným Rozhodnutím/podepsanou Smlouvou	0	14	745	2346

Zdroj: Zhotoveno na základě údajů z Výroční zprávy o provádění OP LZZ

Dle závěrů Výroční zprávy o provádění OP LZZ z roku 2010 se výsledky a výstupy projektů do konce roku 2010 zapříčinily především ke zvýšení adaptability zaměstnanců, konkurenceschopnosti podniků a posílení aktivních politik zaměstnanosti. Podle dostup-

ných dat se indikátor počtu podpořených osob, neboli osob, které byly přímo ovlivněny některým z projektů realizovaných z OP za účelem lepší adaptability pracovníků, nebo podpory politiky trhu práce a podobně, vyšplhal koncem roku 2010 na 506 741 osob z plánovaných 876 000 do roku 2013.

Do roku 2010 se díky prostředkům z OP LZZ podařilo vytvořit také asi 26,5 tisíc nových pracovních míst především pro ženy. U mužů se jednalo pouze o 160 míst. Vzhledem k tomu, že LS má přispívat právě k vytváření nových pracovních míst a ve svých začátcích také zdůrazňovala potřebu zrovnoprávnění postavení žen na trhu práce, lze tento vývoj pro ČR považovat do jisté míry za pozitivní i ve spojitosti s naplňováním cílů LS. Do konce programovacího období 2013 jsou stanoveny cíle pro vytvoření celkově 35 tisíc nových pracovních míst a vzhledem k tomu, že tyto cíle jsou naplněny již na 88% a to tři roky před termínem, vypadá situace ohledně naplňování těchto cílů velmi optimisticky. (MPSV, 2007; MPSV, 2008)

V rámci výzev OP LZZ byla již realizovaná celá řada projektů. Jako konkrétní příklad dílčích činností jsem vybral následující projekty, které sledovaly obecný cíl OP LZZ, ale také priority a cíle LS.

Aktivní padesátka pokračuje

Tento v současnosti stále probíhající projekt je zaměřený na skupinu občanů se zhoršenou uplatnitelností na trhu práce, které se značně věnoval i NPR. Jedná se o osoby předdůchodového věku, konkrétně nezaměstnané osoby starší 50 let. Realizátorem tohoto projektu je Vzdělávací centrum Podkrušnohoří a jeho činnost je zaměřena na region Louny. Podkladem k zamření tohoto projektu a jeho obsahu bylo dotazníkové šetření ve zmíněné oblasti. V rámci tohoto projektu budou vybudována 2 veřejně přístupná poradenská centra pro osoby nezaměstnané či nezaměstnaností ohrožené. Avšak hlavní činností, v rámci tohoto programu, je především pořádání kurzů zaměřených na finanční gramotnost, komunikační dovednosti, orientaci na trhu práce, rekvalifikaci a další. Výsledkem by mělo být zvýšení uplatnitelnosti a dovedností asi u 100 osob starších 50 let a zprostředkování 26 pracovních míst pro stejnou cílovou skupinu, a to do března roku 2014. (MPSV, 2008)

Cesta k zaměstnání

Tento projekt, který započal 1. května 2010 a probíhal až do dubna 2012, si dal za úkol zvýšit uplatnitelnost nezaměstnaných občanů ČR v rámci trhu práce a poskytovat

služby v tomto oboru, včetně pomoci při samotném hledání práce. V rámci tohoto projektu byly poskytovány bezplatné rekvalifikační kurzy, motivační setkání a jiné. Záměrem bylo vzbudit zájem o větší kvalifikaci a motivovat k nalezení práce za pomoci individuálního přístupu ke každému pracovníku. Projekt byl realizován Institutem certifikovaného vzdělávání s.r.o. a určen lidem různých věkových i sociálních skupin bez rozdílů po celé ČR. (MPSV, 2008)

Aktivně do práce

Projekt „Aktivně do práce“, jež byl zahájen 1. února 2009 a byl ukončen začátkem roku 2012, se podobně jako ten předchozí, snažil dosáhnout snížení nezaměstnanosti pomocí různých rekvalifikačních kurzů, motivačních aktivit a praxí. Rozdílem je však zaměření především na osoby dlouhodobě nezaměstnané, a to pouze v Plzeňském kraji. Projekt byl vytvořen a realizován úřadem práce města Plzně ve spolupráci s některými obecními úřady daného kraje a dodavatelskou firmou. (MPSV, 2008)

Pracovat můžu, ale kde?

V tomto případě se jedná o projekt, jehož jednotlivé aktivity probíhaly, v období mezi listopadem 2010 a květnem 2012. „*Hlavní záměr projektu je vytvořit nabídku konkrétní pomoci pro osoby v regionu Rychnov nad Kněžnou, které jsou dlouhodobě nezaměstnané, jsou v programu veřejné služby a u nichž se důsledky nezaměstnanosti velmi výrazně projevují v dalších oblastech života.*“ Projekt je zaměřen na osoby odkázané pouze na příjem ze sociálních dávek, které podle průzkumů společnosti Helpion, o. p. s., která projekt realizovala, stále více žádají o výraznější, konkrétnější a vícestrannou pomoc. Ačkoli se i v tomto projektu jednalo především o pomoc v rámci vzdělávání a zvyšování kvalifikace různými kurzy a semináři, byla navíc také vytvořena nová pracovní místa. (MPSV, 2008)

Activ Regio

Poslední z příkladů, které jsem vybral, se zabývá velice specifickou skupinou osob, jejíž integraci na trhu práce si dal za úkol posílit. Jednalo se o osoby po výkonu trestu odnětí svobody ve věku do 26, ale pouze v zařízeních s mírnou ostrahou. Tento projekt byl realizován společností Carlsbader Gate o.p.s. ve spolupráci s Farní Charita Karlovy Vary v Karlovarském kraji. V rámci tohoto projektu bylo podle předem určených kritérií vybráno asi 156 osob, pro které se opět konaly různé rekvalifikační kurzy, motivační aktivity a

pomoc s hledáním a zprostředkováváním práce v období od února 2010 až do prosince 2011. (MPSV, 2008)

Tyto vybrané příklady jsou jen zlomkem projektů realizovaných v rámci všech OP. Jak můžeme vidět ale i z tohoto malého vzorku, většina projektů v rámci OP LZZ směřuje své cíle k zvětšení adaptability a uplatnitelnosti zaměstnanců na trhu práce formou rekvalifikací, vzdělávacích a motivačních kurzů a podobně. Na tyto projekty jsou obvykle vynakládány nemalé finanční částky (viz Tabulka 4). Z uvedených údajů také vidíme, že efektivnost výdajů se u různých projektů velice liší, ačkoli jsou mnohdy velice podobné, a proto po analýze souvisejících dokumentů a na základě získaných informací v této problematice, spatřuji zásadní problém v tom, že jako ukazatele úspěšnosti čerpání dotací a jednotlivých projektů, jsou hodnoceny především kvantitativní údaje. Míra úspěšnosti je měřena podle počtu projektů, objemu čerpaných dotací, nebo počtu podpořených osob, či vytvořených pracovních míst, nebo absolventů kurzů u jednotlivých projektů. Avšak zda kvalita jednotlivých činností, například jak moc jsou prováděné kurzy přínosné, nebo zda efektivnost vynaložených výdajů je přijatelná, už mnohdy zkoumáno nebývá. Tyto skutečnosti mohou být zjištěny pouze náhodnou kontrolou, či auditem ze strany pověřených orgánů. Proto by bylo vhodné do budoucna na národní, ale i evropské úrovni v tomto směru přistoupit k diskuzi případných opatření.

Tabulka 4: Údaje k vybraným projektům

Projekt	Počet podpořených osob	Nová pracovní místa	Doba trvání (měsíce)	Celková částka (mil. Kč)
Aktivní padesátka pokračuje	100	26	24	6
Aktivně do práce	410	-	36	35,2
Pracovat můžu, ale kde?	50	14	16	5,79
Activ Regio	156	-	23	3,75

Zdroj: Portál ESF Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Jak již bylo zmíněno, v rámci OP LZZ bylo podpořeno asi 506 tisíc občanů, ať už ve směru lepší uplatnitelnosti při hledání práce, nebo zvyšování konkurenceschopnosti již pracujících osob. Přesto se však zaměstnanost vyvíjela stále konstantně, aniž by došlo k jejímu významnému nárůstu a v oblasti nezaměstnanosti také nedošlo k zlepšení nikterak

výraznému. V rámci projektů byla značnému množství lidí zvyšována kvalifikace a docházelo k jejich výuce a tréninku tak, aby se mohli na trhu práce lépe uplatnit, avšak situace je mnohdy taková, že své nově získané dovednosti nemají kde uplatnit, nebo tak učiní na úkor jiných. Zásadní nedostatek v tomto směru spatřuji především v nízkém počtu nově vytvořených pracovních míst. V rámci OP LZZ se jednalo asi o 26 tisíc míst a v rámci Operačního programu Podnikání a inovace se jednalo o pouze 7 tisíc nových míst. Oba tyto programy mají stanovený cíl do roku 2013 vytvořit dohromady asi 65 tisíc nových pracovních míst, což rozhodně není dostačující, uvážíme-li, že na konci roku 2011 bylo Úřadem práce evidováno asi 561 tisíc uchazečů o zaměstnání a pouze 30 tisíc volných pracovních míst. Jakkoli může být zvyšování adaptability uchazečů o zaměstnání považováno za přínosné a nezbytné, jeho účel nemůže být plně využit, nebude-li na našem území dostatek pracovních pozic. Je proto potřeba lépe zaměřit priority těchto OP a v rámci priorit a cílů dalších strategických dokumentů se více snažit především o zlepšení ekonomického vývoje v ČR a zvýraznit podporu malých a středních podniků, nebo jejich vzniku a vytvořit k tomu vhodné prostředí a podmínky. Z těchto důvodů je nezbytné snažit se podpořit ekonomiku a její růst realizací politik a opatření, jež by snížily administrativní překážky a nezaváděly zbytečná omezení, která by vedla jen k utlumování ekonomického růstu a demotivaci podnikatelů. (MPSV, 2008)

4.4.1.2 ROP Severozápad

Region NUTS II Severozápad se skládá z Karlovarského a Ústeckého kraje. Jmenované kraje podléhají dlouhodobě největší nezaměstnanosti v ČR a v rámci měření úspěšnosti čerpání dotací ze strukturálních fondů dříve zmiňovaným „barometrem“ Ministerstva vnitra se řadily mezi nejúspěšnější kraje. Z těchto důvodů jsem si vybral region soudružnosti Severozápad k další analýze implementace LS v ČR. Již dříve byla zmiňována nutnost zaměření čerpání z Evropských strukturálních fondů jednotlivými členskými státy tak, že musí být 80% projektů spjato přímo s LS a podmínka pro ČR, která musí všechny projekty v rámci jednotlivých OP, jež byly schváleny v souladu s cíli regionální politiky, odkazovat na dokumenty související s LS. Rozhodl jsem se tedy zjistit, nakolik je tato návaznost dodržována u tohoto regionu v rámci ROP Severozápad.

ROP Severozápad se na podporu cílů obnovené LS zaměřuje na zdokonalení infrastruktury, především dopravní, od které se odvíjí také zlepšování podnikatelského pro-

středí. Dále se do tohoto programu značně promítá snaha o rozvoj vzdělávání na všech úrovních. Program k tomuto určuje následující prioritní osy:

- *Regenerace a rozvoj měst - přímo se podílí na podpoře rozvoje ICT, rozšíření přístupu k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání.*
- *Integrovaná podpora místního rozvoje – přispívá k realizaci NPR zejména podporou využívání ICT a dále podporou racionálního využívání zdrojů.*
- *Dostupnost a dopravní obslužnost – je propojena s podoblastí NPR Modernizace a rozvoj dopravních a ICT sítí, zavádění inteligentních systémů pro řízení dopravy a dopravního provozu, zvyšování podílu železniční dopravy na přepravním trhu a zvyšování územní mobility.*
- *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu – je sekundárně zaměřena na oblast ekonomického oživení, vyvážený rozvoj ve venkovských oblastech. (ROP, 2007, s. 121)*

Poté, co jsem prostudoval seznam jednotlivých projektů schválených v rámci ROP, mohu konstatovat, že nejvíce se zatím daří alokovat finance ve směru dopravní obslužnosti a dopravní infrastruktury, kde bylo k 28.3. letošního roku schváleno 22 projektů s celkovou alokací asi 4mld. Kč, jež mají přímý vliv na cíle LS. Ze samého ROP vyplývá, že největší vazbu, která mezi ním a LS vznikla, můžeme nalézt právě v modernizaci a rozvoji dopravních a ICT sítí. Menší, nicméně stále významnou vazbu nalézá dokument v oblasti vzdělávání a flexibility trhu práce. Avšak z celkového počtu 331 schválených projektů projevuje přímý vliv na naplňování cílů LS pouze 80, což je zhruba čtvrtina. Na první pohled se může tento počet zdát jako velice malý a ani zdaleka nedosahující požadavků EU. Zásadní roli zde však hraje informace, že v těchto 80 projektech je alokováno 6,3 mld. Kč z celkových 15,1 mld. Kč, čerpaných ze strukturálních fondů. V tuto chvíli to tedy znamená, že v rámci ROP je čerpáno pouze 40% financí na projekty přímo související s naplňováním LS oproti 80%, které určila EU. Celkově je pro zmiňovaný ROP vyhrazeno asi 19 mld. Kč. V rámci tohoto operačního programu by tedy k naplnění dané kvóty nedošlo. Nutno dodat, že pro ČR platí podmínka, odkazovat na dokumenty související s LS, což projekty splňují. V souvislosti s těmito projekty můžeme ale mnohdy zaznamenat pouze nepřímý vliv na implementaci, kdy hlavní cíl není přímo obsažen v prioritách LS, ale vedlejším produktem projektu je např. vznik nepatrného množství nových pracovních míst apod. Avšak v souvislosti se zmiňovaným regionem je překvapivé, jak málo se jednotlivé projekty věnují snaze o přímou podporu adaptability na trhu práce a vznik nových pracovních míst,

vzhledem k tomu, jak velmi je tento region v daném směru postižen a vzhledem ke skutečnosti, že většina přidělených financí byla již vyčerpána, je pravděpodobnost nápravy této skutečnosti jen malá, ačkoli žádoucí. (Regionální rada, 2011)

5 EVROPA 2020 V ČR

S novým desetiletím přišel také nový navazující strategický dokument Evropa 2020, a proto také nová opatření. Ačkoli se cíle samotné strategie příliš nezměnily, (viz 2.1

Záměry a cíle str. 32), podstatnou změnu můžeme zaznamenat na úrovni tvorby Národních programů reforem. Na rozdíl od předchozího tříletého hodnotícího období byla členskými zeměmi určena povinnost sestavovat NPR každý rok, nejpozději do dubna, takovým způsobem, aby byl přímo navázán na NPR roku předešlého. Každý NPR musí nyní také obsahovat výhledovou část s předběžnou vizí záměrů a strategie nejméně na tři roky. V rámci této nové strategie byly v ČR sestaveny dva dokumenty. Národní program reforem České republiky 2011, jemuž se budu věnovat a Národní program reforem České republiky 2012, který byl teprve v polovině dubna zaslán do Bruselu ke schválení a připomínkování, a tak není jeho plná verze zatím k dispozici. (MfČr, 2005)

5.1 Národní program reforem České republiky 2011

„Národní program reforem ČR 2011 představuje příspěvek České republiky k plnění cílů Strategie Evropa 2020. Cíle si stanovily státy EU nad rámec unijních kompetencí v oblasti dobrovolné koordinace hospodářských politik v rámci tzv. Evropského semestru.“ Takto představil nový NPR 2011 premiér Petr Nečas dne 27.4.2011 na tiskové konferenci svolané po zasedání vlády téhož dne. Stejně jako u předchozích NPR je zde zjevná provázanost s dalšími strategickými dokumenty, jako jsou Analýza konkurenceschopnosti ČR z roku 2010, nebo Rámec strategie konkurenceschopnosti. K naplnění obecného cíle růstu konkurenceschopnosti ČR byla v rámci NPR přijata opatření, jež byla rozdělena do 7 okruhů.

1) Konsolidace veřejných financí

- *Potřeba reforem fiskálního rámce, zdravotnictví, daňového systému a důchodová reforma.*
- *Zefektivnění veřejné správy a boj proti korupci.*

2) Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopné ekonomiky

- *Vybudování moderního sociálního systému a revize pracovních právních předpisů.*
- *Zajistit lepší integraci rizikových skupin a podpora začleňování sociálně vyloučených skupin, včetně snižování chudoby.*

3) Vzdělání jako cesta ke konkurenceschopnosti a vyšší produktivitě práce

- *Dosáhnout lepší kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání s návazností na Systematické zlepšování kvality vzdělávací činnosti a reforma vzdělávací soustavy*
- *Dosáhnout reformy vysokoškolského školství.*

4) Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu

- *Dlouhodobě snížit administrativní a regulační zátěže podnikatelů a zajistit institucionální podpora rozvoje podnikání*
- *Zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu a rozvoj eGovernmentu .*

5) Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích

- *Investice do výzkumu, vývoje a inovací a hodnocení jejich výstupů a dopadů*
- *Zvýšení inovačního potenciálu ekonomiky ČR*

6) Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí

- *Zvyšování energetické účinnosti a podílu energie z obnovitelných zdrojů*
- *Snížování emisí skleníkových plynů a zlepšování kvality životního prostředí*

7) Podpora konkurenceschopnosti zlepšením dopravní infrastruktury

- *Zajistit efektivní financování se záměrem dobudování páteřní dopravní sítě a navrhnou strategický plán rozvoje dopravní infrastruktury (Úřad vlády, 2011, s. 70-73)*

V rámci těchto opatření a má být zajištěno dosažení následujících 6 cílů:

- *Zvýšit zaměstnanost osob v produktivním věku 20 až 65 let na 75%, a nezaměstnanost snížit oproti roku 2010 o čtvrtinu.*
- *Snížit počet osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30 000.*
- *Udržet míru počtu osob předčasně opouštějících vzdělání pod 5,5 % a současně dosáhnout mezi osobami ve věku 30 – 34 let 32% vysokoškolského vzdělání.*
- *Snížit zátěž podnikatelů na administrativní úrovni oproti předešlému roku o 30%*
- *Vykázat výdaje na vědu a výzkum z veřejných financí ve výši alespoň 1% HDP. (Úřad vlády, 2011)*

Z uvedených informací vyplývá, že nový NPR 2011 opět vznikl s těsnou návazností na předchozí dokumenty a proto se od jejich cílů a priorit nijak výrazně neliší. Opět se jedná o situaci, kdy předchozí požadované cíle nebyly naplněny, nebo se v jejich naplňování postupovalo velice pomalu, především se spojením s globální ekonomickou krizí, která značně zpomalila pokroky v naplňování. V současné době jsou pro cíle, kterých má být v rámci tohoto NPR dosaženo, dostupné aktuální informace pouze v oblasti zaměstnanosti. Oproti původnímu cíli dosáhnout zaměstnanosti 75%, bylo dosaženo pouze 71% a oproti plánovanému snížení nezaměstnanosti o 25% vůči roku 2010, došlo ke snížení pouze o 10%. Alespoň na těchto dvou ukazatelích můžeme vidět, že k naplňování cílů dochází opět příliš pomalým tempem a trend, který se rozvíjel při aplikaci LS i po její revizi, zůstal stále stejný. Proto se dá říct, že vzhledem k až přílišné podobnosti nastaveného vývoje a jednotlivých dokumentů, nedošlo k téměř žádné změně, a proto můžeme jen těžko očekávat radikální zlepšení situace. Na druhou stranu by i LS přinesla jisté úspěchy na poli plnění svých cílů, nebýt globální ekonomické krize, a tak existuje naděje, že pokud se nedostaví další propad ekonomiky a podaří se vyřešit krizové situace v Řecku, v zemích s podobným zadlužením a Eurozóně celkově, mohl by se zavedený mechanismus nakonec uplatnit. Zároveň však považují nutnost každoročního sestavování NPR za chybu, neboť se tak značně zvětší administrativní a byrokratické zatížení a snižuje se čas a prostor pro zavedení jednotlivých opatření, a pokud se jedná o opatření, která svou účinností přesahují období více NPR, tak se jen v rámci nových NPR každoročně zbytečně opakují. Tento vývoj se dá očekávat jak na Evropské, tak na národní úrovni, kde je situace v současné době komplikována navíc další vládní krizí a mnohými korupčními aférami. (ČSÚ, 2012)

ZÁVĚR

Roku 2000 byla Evropskou unií vytvořena nová strategie pro hospodářský a ekonomický rozvoj EU pod názvem „Lisabonská strategie“. Tento ambiciózní dokument chtěl podpořit a zrychlit růst evropské ekonomiky a učinit tak během následujícího desetiletí z Evropské unie nejkonkurenceschopnější a nejlepší hospodářství na světě. Uplynulo 12 let a Lisabonská strategie se dočkala svého nástupce Evropy 2020, která si dává za úkol spíše ekonomický růst znovu obnovit. Jednoznačně jde tedy poznat, že původní Lisabonská strategie svých cílů nedostála a vlivem ekonomické krize se v tuto chvíli navíc potýká i s novými problémy. Ačkoli za těchto 12 let podstoupila Lisabonská strategie řadu dílčích transformací a proměn, ve své obecné podstatě zůstala až do dnes stejná. Mnohé priority a cíle Lisabonské strategie i Evropy 2020 směřují nadále stejným směrem, pouze již nejsou tak ambiciózní jako zpočátku, a to i přesto, že se oba tyto dokumenty ocitají v naprosto rozdílných ekonomických podmínkách. Mnohé cíle nové strategie Evropa 2020 nebyly ani pozměněny, či aktualizovány podle současné situace, ale pouze ve stejném znění převzaty z Lisabonské strategie. Důvod tohoto jednání lze spatřovat ve skutečnosti, že tyto cíle nebyly po 10 letech naplněny a nepomohla tomu ani revize strategie v polovině jejího působení. Od začátku se tento dokument potýkal s problémy a překážkami z nichž největší se stala globální ekonomická krize roku 2008, avšak i před touto krizí nebyl vývoj evropské ekonomiky dostačující a tempo dosahování cílů LS pozitivní, a proto nemůže být krize brána jako omluva za celý neúspěch. Velký problém, který Lisabonskou strategii doprovází již od jejího počátku, je velká míra protichůdných záměrů. Na jednu stranu volá po omezení veřejných výdajů, na druhou stranu je v některých směrech příkazuje, snaží se dosáhnout rozvoje ekonomiky, ale za přísných ekologických podmínek, které jej mnohdy nedovolují a podobně. V tomto směru nemohu považovat Lisabonskou strategii za příliš úspěšné a přínosné opatření a o to více mne udivuje postoj EU, která sama přiznává její nedokonalost a považuje její naplňování za nedostačující, načež v období, které je značně postiženo krizí a vyžaduje okamžitá řešení, přichází znovu s podobnou strategií, téměř bez zásadní změny. Po zhodnocení dostupných informací a dat, ke kterým jsem se v rámci této práce dostal, nemohu než souhlasit s panem Miroslavem Ševčíkem a paní Michaelou Ševčíkovou (2005) a jejich závěrem z článku uveřejněného v měsíčníku Mezinárodní politika. *„To, co totiž EU a hlavně její občané potřebují, je méně regulace a hospodářských omezení a více svobody v oblasti volného pohybu pracovních sil, služeb, kapitálu a investic. Občanům Evropské unie by pomohl návrat k původním cílům EU a odstranění snah o regulaci všeho*

možného, kterou odstartoval svým nástupem do čela Evropské komise v roce 1985 Jacques Delors.“

Bohužel ani situace v aplikaci Lisabonské strategie na národní úrovni, se od té celoevropské příliš neliší a k naplňování cílů dochází jen velice pozvolna. V rámci implementace Lisabonské strategie na národní úrovni došlo ke změnám v zásadě jen na programovací úrovni. Ačkoli došlo ke vzniku také nového orgánu při vládě ČR, který měl na starost koordinaci strategie, tak jediný a největší dopad Lisabonské strategie, který můžeme zaznamenat především na úrovni regionální politiky, je právě ovlivňování a určování směrů při tvorbě strategických a programovacích dokumentů jako Strategie regionálního rozvoje a podobně. Tento zásadní vliv se také projevil při využívání nástrojů regionální politiky, a to čerpání ze Strukturálních fondů EU pomocí operačních programů, k jejichž čerpání dochází v posledních letech poměrně úspěšně, avšak mnohdy neefektivně. Zásadní změny, kterých by bylo dle mého názoru potřeba v tomto směru dosáhnout, je větší zaměření se na hodnocení kvality a efektivnosti přijatých opatření a realizovaných projektů více než na kvantitativní údaje, ale také lépe zaměřit priority a cíle jednotlivých programů především na národní úrovni.

Podíváme-li se do budoucna, je potřeba se z nedostatků předchozích strategií poučit a především ponechat některá řešení a stanovování priorit vývoje spíše na úrovni států, neboť ty jsou daleko lépe schopny vyhodnotit hrozby a určit potřebné směry, kterých je na národní úrovni dosáhnout, což ovšem nevylučuje také spolupráci na celoevropské úrovni.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] *Dokumenty Evropské unie: zasedání Evropské rady, konané ve dnech 23. a 24. března 2000 v Lisabonu*. 2000. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- [2] GROSPÍČ, J. et al. 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4.
- [3] HOBZA, A. 2009. *Evropská unie a hospodářské reformy*. Praha: C.H. Beck, Beckova edice ekonomie, ISBN 978-80-7400-122-2.
- [4] KLAUS, V. 2011. *Evropská integrace bez iluzí*. Praha: Euromedia group, ISBN 978-80-242-3326-0.
- [5] KLVAČOVÁ, E., J. MALÝ a K. MRÁČEK. 2006. *Lisabonská strategie-posílí nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?*. Praha: Professional Publishing, ISBN 80-86946-25-8.
- [6] TOTH, D. 2010. *Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020*. Praha: Powerprint, ISBN 978-80-87415-05-4.
- [7] WOKOUN, R. 2003. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica, ISBN 80-245-0517-7.

Internetové zdroje:

- [1] Barometr čerpání krajských úřadů v ČR. *Odbor strukturálních fondů Ministerstva vnitra ČR* [online]. © 2010 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://www.osf-mvcr.cz/barometr-cerpani-krajskych-uradu-v-cr>>
- [2] Brusel zveřejnil novou ekonomickou strategii, reakce jsou rozporuplné. *EurActiv.cz: portál o EU* [online]. 04.03.2010 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/brusel-zverejnil-novou-ekonomickou-strategii-reakce-jsou-rozporuplne-007183#pageTop>>. ISSN 1803-2486.

- [3] BŘICHÁČEK, T. Evropa 2020: nová Lisabonská strategie na obzoru. *Revue politika: politicko-společenská revue Centra pro Studium Demokracie a Kultury* [online]. 2010, roč. 8, č. 4. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1280/evropa-2020-nova-lisabonska-strategie-na-obzoru>>. ISSN 1803-8468.
- [4] BURIANOVÁ, J. Makroekonomický vývoj České republiky v období 1997 – 2006. *2nd Central European Conference in Regional Science* [online]. Nový Smokovec (Slovensko), 2007 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://www.cers.tuke.sk/cers2007/PDF/Burianova.pdf>> ISBN 978-80-8073-957-7.
- [5] *Český statistický úřad* [online]. © 2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/>>
- [6] *Eurostat: Your key to European statistic* [online]. 2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>>
- [7] *Evropský sociální fond: ESF v ČR* [online]. © 2008 [cit. 2012-05-14]. <Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/>>
- [8] Expertní skupina vedena Wim Kokem. *Facing the challenge: The Lisbon strategy for growth and employment* [Online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004, [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/f9a0512d/wimkok.pdf>> ISBN 92-894-7054-2.
- [9] *Investice pro evropskou konkurenceschopnost: Příspěvek České republiky ke Strategii Evropa 2020* [online]. Úřad vlády ČR, 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/scripts/file.php?id=92896>
- [10] MACH, P. Evropský plán „dohnat a předehnat“ nevyšel. *Laissez Faire* [online]. 2010, aktualizováno 11. 3. 2010. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <<http://www.nechtenasbyt.cz/?page=clanek&id=75>>
- [11] MALÝ, J. Od Lisabonské strategie ke strategii Evropa 2020: podobnosti a rozdíly, očekávání a skutečnost. *Vyhodnocení Lisabonské strategie: vliv na konkurenceschopnost EU a členských států* [Online]. Brno, 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.eu-vyzkum.eu/pdf/Podklad_seminar_4.pdf>

- [12] *NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005 – 2008* [online]. Úřad vlády ČR, 2005 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/NPR_CZ_102005_pdf.pdf>
- [13] *Národní program reforem* [online]. Ministerstvo financí ČR, © 2005 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_program_zprava.html>
- [14] *NÁRODNÍ PROGRAM REFOREM ČESKÉ REPUBLIKY 2008 - 2010* [online]. Úřad vlády ČR, 2008 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Narodni_program_reforem_CR_2008-2010_pdf%281%29.pdf>
- [15] *OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST 2007-2013: PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2007, poslední aktualizace 1.12.2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=cf9654e1-31b0-4434-99f2-182a0d77a966>>
- [16] *Panelová diskuse: Lisabonská strategie a Česká republika* [online]. Praha, 2004 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
http://www.europeum.org/doc/arch_eur/Lisabonsky_proces_panelova_diskuse.pdf
- [17] PEŠEK, O. Lisabonská strategie a její význam pro hospodářskou politiku EU. *Societas: časopis pro politické a společenské vědy / Academia Rerum Civilium* [online]. 2005, roč. 2 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<<http://www.societas.cz/societas4/lisabon.htm>>. ISSN 1801-0229
- [18] *PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE: Hodnocení Lisabonské strategie* [online]. Brusel: Evropská komise, 2010a [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/lisbon_strategy_evaluation_cs.pdf>
- [19] *Progress report on the Europe 2020 strategy: Annual Growth Survey 2012* [online]. Brusel: Evropská komise, 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/documents/pdf/annex_1_en.pdf>
- [20] *REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM NUTS II SEVEROZÁPAD PRO OBDOBÍ 2007 – 2013* [online]. 2007 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:

- <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=89e13405-0bad-42ae-b3ed-51dc39241a77>>
- [21] *ROP Severozápad* [online]. 2011 [cit. 2012-05-15]. Dostupné z:
<<http://www.nuts2severozapad.cz/>>
- [22] *SDĚLENÍ JARNÍMU ZASEDÁNÍ EVROPSKÉ RADY: Společně k růstu a zaměstnanosti* [online]. Brusel: Evropská komise, 2005 [cit. 2012-05-14].
Dostupné z:
<http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2005/march/tradoc_122057.pdf>
- [23] *SDĚLENÍ KOMISE: EVROPA 2020* [online]. Brusel: Evropská komise, 2010b [cit. 2012-05-14] Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf>
- [24] Slovník pojmů: eEurope. In: *Evropská komise: Zastoupení v České republice* [online]. 30.10.2012 [cit. 2012-05-13]. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_207_cs.htm>
- [25] ŠEVČÍK, M a M ŠEVČÍKOVÁ. Lisabonská strategie: úspěch, či blamáž eurokratů?. *Mezinárodní politika* [online]. Ústav mezinárodních vztahů, 2005, roč. 29, č. 8 [cit. 2012-05-15]. ISSN 0543-7962.
- [26] ŠKALOUD, M. Lisabonská strategie v poločase a Národní plán pro ČR. *www.skaloud.net* [online]. © 2008 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<<http://www.skaloud.net/clanky/aktuality/udalosti-2005/lisabonska-strategie-v-polocase-a-narodni-plan-pro-cr-30-9-2005/>>
- [27] URBAN, L. Lisabonská strategie, její hlavní směry a nástroje. *Working paper* [online]. 2003 [cit. 2012-05-14].
Dostupné z: <<http://ies.fsv.cuni.cz/sci/publication/show/id/1815/lang/cs>>
- [28] *ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008* [online]. 2006 [cit. 2012-05-14]. ISBN 978-80-8073-957-7. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zprava_plneni_NPR_102006_pdf.pdf>
- [29] *ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008* [online]. 2007 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zprava_plneni_NPR_2_102007_pdf.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ALDE	Aliance liberálů a demokratů pro Evropu.
atd.	A tak dále
CO2.	Oxid uhličitý
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EIB	Evropská investiční banka
EU	Evropská Unie
EU-15	Evropská Unie o 15 členských státech
EU-25	Evropská Unie o 25 členských státech
EU-27.	Evropská Unie o 27 členských státech
ICT	Informační a komunikační sítě
Kč	Korun českých
Komise	Evropská komise
LS	Lisabonská strategie
Mb/s	Megabit za sekundu
MfČr	Ministerstvo financí České republiky
mil.	Milionů
mld.	Miliard
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Např.	Například
NLP	Národní lisabonský program
NPR	Národní program reforem
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
o. p. s.	Občanské poradenské středisko

OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP	Operační program
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
Rada	Evropská rada
ROP	Regionální operační program
s. r. o.	Společnost s ručením omezený
str.	Strana
tj.	To jest
tzv.	Tak zvaný
USA	Spojené státy americké

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Míra nezaměstnanosti v % (od 25 do 74 let)	27
Obrázek 2: Míra nezaměstnanosti v % (do 25 let)	28
Obrázek 3: Růst HDP v %	29
Obrázek 4: Průměrný růst HDP v oblastech světa	29

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Pokroky v dosahování cílů Evropy 2020	34
Tabulka 2: Míra nezaměstnanosti (v %)	50
Tabulka 3: Vývoj výzev a projektů v rámci OP LZZ	53
Tabulka 4: Údaje k vybraným projektům	56

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P 1: VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ ČR

PŘÍLOHA P 2: MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI DLE OBLASTÍ A KRAJŮ

PŘÍLOHA P 1: VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ ČR

Ukazatel	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Meziroční změna HDP (v %)	4,2	3,1	2,1	3,8	4,7	6,8
Průměrná meziroční míra inflace	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9
Vládní deficit k HDP* (v %)	-3,6	-5,6	-6,5	-6,7	-2,8	-3,2
Vládní dluh v % HDP*	17,8	23,9	27,1	28,6	28,9	28,4

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Meziroční změna HDP (v %)	7,0	5,7	3,1	-4,7	2,7	1,7
Průměrná meziroční míra inflace	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5	1,9
Vládní deficit k HDP* (v %)	-2,4	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,1
Vládní dluh v % HDP*	28,28	27,9	28,7	34,4	38,1	41,2

* Maastrichtská kritéria

Zdroj: Zhotoveno na základě údajů z Českého statistického úřadu - hlavní makroekonomické ukazatele

PŘÍLOHA P 2: MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI DLE OBLASTÍ A KRAJŮ

Kraj	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ČR	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3
Hl. m. Praha	4,2	3,9	3,5	2,8	2,4	1,9	3,1	3,8
Středočeský	5,2	5,4	5,2	4,5	3,4	2,6	4,4	5,2
Jihočeský	5,2	5,7	5,0	5,1	3,3	2,6	4,3	5,3
Plzeňský	5,3	5,8	5,1	4,6	3,7	3,6	6,3	5,9
Karlovarský	6,4	9,4	10,9	10,2	8,2	7,6	10,9	10,8
Ústecký	13,0	14,5	14,5	13,7	9,9	7,9	10,1	11,2
Liberecký	6,1	6,4	6,5	7,7	6,1	4,6	7,8	7,0
Královehradecký	5,8	6,6	4,8	5,4	4,2	3,9	7,7	6,9
Pardubický	7,6	7,0	5,6	5,5	4,4	3,6	6,4	7,2
Vysočina	5,3	6,8	6,8	5,3	4,6	3,3	5,7	6,9
Jihomoravský	8,0	8,3	8,1	8,0	5,4	4,4	6,8	7,7
Olomoucký	9,6	12,0	10,0	8,2	6,3	5,9	7,6	9,1
Zlínský	7,5	7,4	9,4	7,0	5,5	3,8	7,3	8,5
Moravskoslezský	14,7	14,5	13,9	12,0	8,5	7,4	9,7	10,2

Zdroj: Zhotoveno na základě údajů z Českého statistického úřadu